

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

BURSA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ TARAFINDAN DERLENEN BURSA

TÜRKÜLERİNİN MÜZİKAL ANALİZİ VE MÜZİK EĞİTİMİNDE

KULLANILABİLİRLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tugay BÜTÜN

BURSA

2021

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

BURSA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ TARAFINDAN DERLENEN BURSA

TÜRKÜLERİNİN MÜZİKAL ANALİZİ VE MÜZİK EĞİTİMİNDE

KULLANILABİLİRLİĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tugay BÜTÜN

Danışman

Dr. Mutafa Aydın ATALAY

BURSA

2021

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Tugay BÜTÜN

28/12/2020

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 18/01/2021

Tez Başlığı / Konusu: Bursa Araştırmaları Merkezi Tarafından Derlenen Bursa Türkülerinin Müzikal Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam XV+154 sayfalık kısmına ilişkin, 18/01/2021 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 15'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
18.01.2021

Adı Soyadı: Tugay Bütün
Öğrenci No: 801841007
Anabilim Dalı: Güzel Sanatlar Eğitimi
Programı: Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın ATALAY

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Bursa Araştırmaları Merkezi Tarafından Derlenen Bursa Türkülerinin Müzikal Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği” adlı Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Tugay Bütün

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın ATALAY

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Sezen ÖZEKE

T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalında 801841007 numara ile kayıtlı Tugay BÜTÜN'ün hazırladığı "Bursa Araştırmaları Merkezi Tarafından Derlenen Bursa Türkülerinin Müzikal Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 10/02/2021 günü 17:00-18:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının **(başarılı/başarısız)** olduğuna **(oybirliği/oy çokluğu)** ile karar verilmiştir.

Üye 1 (Tez Danışmanı ve Sınav

Komisyonu Başkanı)

Dr.Öğr. Üyesi Mustafa Aydın ATALAY

Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye 2

Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz KÜÇÜKÖNCÜ

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi

Üye 3

Dr. Öğr. Üyesi Mete SUNGURTEKİN

Bursa Uludağ Üniversitesi

ÖN SÖZ

Hayata ve sanata dair ilk bilgilerimi öğreterek hayatımın temellerini atan ulu insan babaannem Meryem BÜTÜN'e şahsım adına şükranlarımı sunarken, ''Somut Olmayan Kültürel Miras Projesi'' yöneticisi, Kültür Bakanlığı kaynak kişisi babam (Menteşeli) Cengiz BÜTÜN'e, dönemin B.BB. Kültür Daire Başkanı sn. Aziz ELBAS'a ve kültürel mirasımızı nesilden nesile aktarmak amacıyla projeye değerli katkılarını sunan bütün gönüllü katılımcılara Türk kültürüne hizmetlerinden dolayı teşekkür ederim.

Tugay BÜTÜN

Özet

Yazar : Tugay Bütün
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Ana Bilim Dalı : Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı
Bilim Dalı : Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XV+154
Mezuniyet Tarihi : 09/03/2021
Tez : Bursa Araştırmaları Merkezi Tarafından Derlenen Bursa Türkülerinin
Müzikal Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın ATALAY

BURSA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ TARAFINDAN DERLENEN BURSA TÜRKÜLERİNİN MÜZİKAL ANALİZİ VE MÜZİK EĞİTİMİNDE KULLANILABİLİRLİĞİ

Bu araştırmada, Bursa Araştırmaları Merkezi tarafından ‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras’’ Projesi kapsamında derlenen Bursa türkülerinin müzikal-sözel analizi ve müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumlarının tespiti amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, Bursa Araştırmaları Merkezi’nin alan çalışmaları sonucu 2014 yılında yayınladığı 8 kitaptan oluşan ‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras’’ seti içerisindeki ‘‘Bursa Köylerinde Ninniler Maniler Ağıtlar Türküler Giyim Kuşam ve Halk Oyunları I’’ kitabında notasıyla birlikte yayınlanmış 35 türkü örnekleme oluşturmuştur. Tarama modelinin kullanıldığı betimsel nitelikli bir çalışma olan bu araştırmada, örnekleme oluşturan türkülerin eser analiz formuna göre; makamsal özellikleri, ritmik yapıları, ses genişlikleri ve edebi yapıları açısından analizleri yapılarak müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumları ortaya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda örnekleme oluşturan Bursa türkülerinin yoğunlukla Hüseyini makamında ve 8 ses aralığında oldukları, çoğunlukla 9/8’lik usulden oluştukları, yoğunlukla 11’li hece ölçüsünde oldukları, tamamının sözlü olduğu, aşk-sevgi temalarını işledikleri görülmüş, müzik eğitiminin farklı amaç ve kademelerinde kullanılabilir oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik eğitimi, Türk halk müziği, Bursa türküleri

Abstract

Author : Tugay Bütün
University : Bursa Uludağ University
Field : Fine Arts Education
Branch : Music Education
Degree Awarded : Master
Page Number : XV+154
Degree Date : 09/03/2021
Thesis : The Musical Analysis and the Usability of Bursa Folk Songs Compiled by
Bursa Research Center in Music Education
Supervisor : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Aydın ATALAY

THE MUSICAL ANALYSIS AND THE USABILITY OF BURSA FOLK SONGS

COMPILED BY BURSA RESEARCH CENTER IN MUSIC EDUCATION

In this study, the Bursa Research Center aims to determine the musical-verbal analysis of Bursa folk songs compiled within the scope of ‘‘Intangible Cultural Heritage Project and their availability in music education. For this purpose the sample of 35 folk songs published with their notes in the book called ‘‘Bursa Köylerinde Ninniler, Maniler, Ağıtlar, Türküler, Giyim Kuşam ve Halk Oyunları’’ in the set of ‘‘Intangible Cultural Heritage’’ consisting of 8 books published in 2014 has emerged as a result of the field studies of Bursa Research Center. In this research, which is a descriptive study in which the screening model is used according to the form of work analysis of the folk songs that constitute the sample, their usability in music education has been revealed by analyzing them in terms of makamic features, rhythmic structures, voice widths and literary structures. In this direction, it has been concluded that the Bursa folk songs that make up the sample are mainly in the makam of Hüseyni and 8 sound range, mostly consist of 9/8 rhythm, their poetry structure is mostly in the form of ‘koşma’. They are all verbal and work on love and love themes and can be used in different purposes and levels of music education.

Keywords: Music education, Turkish folk music, Bursa folk songs

İçindekiler

ÖN SÖZ.....	viii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT	x
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar LİSTESİ	xv
1.BÖLÜM: GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	1
1.2. Araştırma Soruları	3
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	4
1.5. Varsayımlar	4
1.6. Sınırlılıklar.....	4
1.7.Tanımlar.....	5
2.BÖLÜM: LİTERATÜR (ALAN YAZIN).....	6
2.1. Müzik Eğitiminde Türk Halk Müziğinin Yeri.....	6
2.2. Bursa Türkülerinin Karakteristik Yapısı	7
2.3. Bursa Köylerinde Sosyal Yaşam İçinde Müziğin Yeri ‘‘Erfene’’	8
2.4. Bursa Yöresinin Halk Oyunları ‘‘Güvendeler’’	9
2.5. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	10
3.BÖLÜM: YÖNTEM	16

3.1. Araştırma Modeli.....	16
3.2. Evren ve Örneklem.....	16
3.3. Veri Toplama Araçları.....	16
3.4. Verilerin Toplanması ve Çözömlenmesi	16
4.BÖLÖM: BULGULAR.....	18
4.1. Bursa Türkölerinin Analizi ve Müzik Eğitimi de Kullanılabilirliğinin İncelenmesi....	18
4.1.1. A Fadimem Seni Bana Vermezler türkösünün notası ve analizi.	19
4.1.2. A Kavak Meşe Kavak türkösünün notası ve analizi.	22
4.1.3. Ambar Altının Küngesi türkösünün notası ve analizi.	26
4.1.4 Avlusuna Yuvarladım türkösünün notası ve analizi.	29
4.1.5. Ayşe'nin Peşkili türkösünün notası ve analizi.	31
4.1.6. Babıcımın Beli Gırık türkösünün notası ve analizi.	35
4.1.7. Bakırım Gümlenya türkösünün notası ve analizi.....	38
4.1.8. Binekler (Meyvalardan Üç Meyva) türkösünün notası ve analizi.	42
4.1.9. Çıktım Belen Düzüne türkösünün notası ve analizi.....	45
4.1.10. Deniz Kenarı türkösünün notası ve analizi.	47
4.1.11. Denize Kalbur Gitti türkösünün notası ve analizi.....	52
4.1.12. Edalı Yar türkösünün notası ve analizi.	54
4.1.13. Elması Var Bağında türkösünün notası ve analizi.	56
4.1.14. Elmayı Kestim De Soydum türkösünün notası ve analizi.	58
4.1.15. Evlerinin Önü Furun türkösünün notası ve analizi.	61

4.1.16. Geçemedim A Yarım türküsünün notası ve analizi.	65
4.1.17. Gelemiş Havası türküsünün notası ve analizi.	71
4.1.18. Gınıktan Çıktım Yoruldum türküsünün notası ve analizi.	74
4.1.19. Guguk Kuşu Türküsünün Notası ve Analizi.	77
4.1.20. Günlerim Cuma türküsünün notası ve analizi.	79
4.1.21. Hamamın Yolları türküsünün notası ve analizi.	82
4.1.22. İğde Dali türküsünün notası ve analizi.	84
4.1.23. İki De Keklik türküsünün notası ve analizi.	87
4.1.24. İpeğim türküsünün notası ve analizi.	91
4.1.25. Karanfil Dallar Mı türküsünün notası ve analizi.	95
4.1.26. Kiremit Bacaları türküsünün notası ve analizi.	98
4.1.27. Köroğlu Çeşitlemesi türküsünün notası ve analizi.	102
4.1.28. Mehmet türküsünün notası ve analizi.	106
4.1.29. Merdiven Yüksek Çıkılmaz türküsünün notası ve analizi.	109
4.1.30. Öperin Kokarın türküsünün notası ve analizi.	112
4.1.31. Sadettin Efe türküsünün notası ve analizi.	116
4.1.32. Şih Semahı türküsünün notası ve analizi.	120
4.1.33. Şu Derenin Uzunluğu türküsünün notası ve analizi.	126
4.1.34. Tek Dur Karacoğlan türküsünün notası ve analizi.	128
4.1.35. Yörük Yaylası türküsünün notası ve analizi.	132
4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	134
4.3. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar	136

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	139
4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	142
4.5.1. İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Hece Ölçüleri ve.....	142
4.5.2. İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Nazım Şekilleri ve Dağılımı.....	142
4.5.3. İncelenen Bursa Türkülerinde İşlenen Konular ve Dağılımı.	143
4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar	144
5.BÖLÜM: TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	147
5.1. Tartışma	147
5.2. Öneriler.....	148
KAYNAKÇA	150
EKLER	152
Ek 1: Eser Analiz Formu	152
Ek 2: Yaş Gruplarına Göre Ses Eğitimi.....	153
ÖZGEÇMİŞ	151

Tablolar Listesi

<i>Tablo</i>	<i>Sayfa</i>
1. İncelenen Bursa türküleri ve karşılaşılan makam dizileri.....	134
2. İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan makam dizileri ve dağılımı.....	136
3. İncelenen Bursa türküleri ve karşılaşılan usuller.....	137
4. Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinde kullanılan usullerin dağılımı.....	138
5. İncelenen Bursa türküleri ve ses genişlikleri.....	139
6. Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinin ses genişlikleri ve dağılımı.....	141
7. İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan hece ölçüleri ve dağılımı.....	142
8. İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan nazım şekilleri ve dağılımı.....	143
9. İncelenen Bursa türkülerinde işlenen konular ve dağılımı.....	143
10. İncelenen Bursa türkülerinin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumları.....	144
11. İncelenen türkülerin müzik eğitimi kademelerinde kullanılabilirliklerine ilişkin dağılım.....	146

1.Bölüm

Giriş

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, araştırma soruları, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada geçen tanımlar yer almaktadır.

1.1.Problem Durumu

Eğitim genel anlamıyla, insanları belirli amaçlar doğrultusunda yetiştirme ve kasıtlı kültürlenme sürecidir. Bu süreçten geçmek kişiliği farklılaştırır. Bu farklılaşma bireyin kazandığı bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Eğitim, içinde yaşanılan toplumun kültürel yapısına göre şekillenmelidir. Bu durumda toplumun kültürel mirasını nesilden nesile aktarmak eğitimin temel görevlerinden biridir. Bu aktarım içerisinde eğitim, toplumun değişmesine, gelişmesine temel oluşturacak ve beraberinde sosyal-kültürel değişimin bir aracı olacaktır (Özkan, 2006).

Müzik eğitimi de müzikle ilgili davranış değiştirme, kazandırma, düzeltme, geliştirme şeklinde tanımlanabilir ve sessel-ışitsel nitelikli bir sanat eğitimi olarak, güzel sanatlar eğitiminin en önemli dallarından birini oluşturmaktadır. Müzik bir kültür ögesi veya kendine özgü bir kültür olduğuna göre, geniş anlamıyla müzik eğitimi bilinçli, amaçlı ve istendik bir müziksel kültürlenme, kültürlenme ve kültürleşme sürecidir. Bu süreç hem çağdaş eğitim anlayışına en uygun olarak, insan zekasını, kaslarını ve duygularını eğiten bir eğitim sahası hem de bütün eğitim alanlarında kullanılabilen bir eğitim aracıdır. Müziğin bütün bu işlevleriyle ele alındığında bir eğitim alanı, bir eğitim aracı olarak kullanılabilmesinin ve eğitimin her boyutunda bulunabilmesinin gerekliliği söylenebilir (Küçüköncü, 2000; Uçan, 2005).

Bu doğrultuda müzik eğitiminin önemi daha iyi anlaşılmakta, içerik bakımından kapsamlı ve doğru programlanmış müzik eğitiminin gereği somut şekilde ortaya çıkmaktadır.

Ülkelerin müzik eğitimi programları süre, kapsam ve içerik bakımından incelendiğinde, hem ilköğretim müzik eğitimi programları hem de müzik öğretmeni yetiştiren programlar içerdikleri halk müziği ve çalgılarına ait literatür ile dikkat çekmekte ve bu literatür belirleyici bir unsur olarak göze çarpmaktadır (Özdek, 2012).

Emnalar (1998; s. 27), tarafından yapılan bir tanımlamada halk müzikleri: ‘‘İnsanların türlü olaylar karşında duygularını melodiyle ifade ettiği, kendine has çalgı çeşitleri ve geniş repertuarıyla milli benliği yapısında bulunduran, halk biliminin diğer alanlarıyla etkileşim içinde olan ve yerel müziklerin birleşmesiyle oluşan bir müzik türüdür’’ şeklinde açıklanmıştır.

Müzik öğretim yöntemlerinden ‘Suzuki metodu’ anadilden ve yakın çevremizin bilinen müziklerinden hareket ederek müzik eğitimi verilmesi esasına dayanır. Yine ‘Kodaly metodu’ da çocuğun kültürel müziğinden yararlanarak şarkı söyleme ve müziksel işitme becerisini geliştirmeyi amaçlar. Cumhuriyet döneminde ülkemize gelen müzik insanlarının hazırladığı müzik eğitimine ilişkin raporlarda, halk müziğimizin müzik eğitiminde kullanılması gerektiği belirtilmiştir. Bu doğrultuda anlaşılacağı gibi Türk halk müziğinin eğitimimizde kullanılması, müzik eğitimi yaklaşımlarının gereğidir (Küçüköncü, 2005).

Bu bağlamda hem Türk halk müziği eserlerini hem de Türk halk çalgılarını içeren kapsamlı bir müzik eğitimi programı aracılığıyla, ülkemiz müzik kültüründe çok önemli ve büyük bir yere sahip geleneksel halk müziğinin, müzik eğitiminin bütün boyutlarında yeterince yer almasının önemine ve gerekliliğine inanılmaktadır (Özdek, 2012).

Bu süreçte en önemli yere sahip olan türküleri Küçüköncü (2000, s. 2) şu şekilde tanımlamıştır: ‘‘Zamanın süzgecinden geçerek, geçmişten günümüze kazandığı beğeni halkın dilinde ve çalgısında yer kazanmış, ritmik yapısı, ölçüleri, sessel yapısı, vurguları, tonlaması, duygusal özellikleri, sözleri ile tamamen halkın kendi kültürel ürünü olan müziklere türkü denir’’.

Uçan (2006, s. 113). tarafından yapılan başka bir tanım ise: ‘‘Türk müziği ve kültürü, tarih öncesinde ortaya çıkan ve çağlar boyu yaşayıp, gelişip, zenginleşerek günümüze ulaşan, günümüzde de sürekliliği devam eden bir kültürdür. Bu özelliği ile dünya müzik kültürünün en etkin, en yaygın, en eski ve en köklü müzik kültürlerindedir’’ şeklindedir.

Bursa türküleri de kendine has karakteristik yapısıyla bu zengin kültür ve repertuarın içinde önemli yer tutan nitelikli türkülerdir.

Bu doğrultuda Bursa türkülerinin müzik eğitiminde etkili ve verimli sonuçlar elde edilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu düşünce ile araştırmanın temel problemi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Bursa Araştırmaları Merkezi tarafından ‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras’’ Projesi saha çalışmalarında derlenen Bursa türkülerinin müzikal özellikleri ve ülkemiz müzik eğitimindeki kullanılabilirlik durumları nelerdir?

1.2. Araştırma Soruları

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- 1-) Bursa yöresi türkülerinin makamsal özellikleri nelerdir?
- 2-) Bursa yöresi türkülerinin ritmik yapı özellikleri nelerdir?
- 3-) Bursa yöresi türkülerinin ses genişliği özellikleri nelerdir?
- 4-) Bursa yöresi türkülerinin söz yapısı özellikleri nelerdir?
- 5-) Bursa yöresi türkülerinin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumları nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Bursa Araştırmaları Merkezi tarafından yürütülen ‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras’’ Projesi kapsamında derlenen Bursa türkülerinin müzikal ve edebi analizlerinin yapılarak müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumlarının belirlenmesi, bu yönde yapılan araştırmalara katkı, yapılacak araştırmalara ise örnek ve kaynak teşkil etmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Tarihi 8500 yıl öncesine kadar uzanan, Neolitik Dönemden günümüze çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan Bursa (Oğuzoğlu, 2013), tarihi zenginliği kadar, kendine has seyirlik oyunları, gölge oyunları, Gezek, Danışık, Erfene gibi müzikli toplantıları, kadınlara has oyunlu Bakır Türküleri gibi sanatsal-kültürel zenginlikleriyle de aynı zamanda bir kültür-sanat şehridir.

Bu nedenle Bursa kültürü ile ilgili yapılacak olan araştırmaların aynı zamanda ulusal ve evrensel kültüre de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu doğrultuda bu araştırma, Bursa Türkülerinin müzik ve söz yapıları açısından incelenerek gelecek nesillere aktarılması, sanatsal-kültürel bir materyal oluşturması, Türk halk müziğinin genel yapıları üzerine yapılacak araştırmalar için kaynak teşkil etmesi ve müzik eğitiminde kullanılması açısından önem taşımaktadır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada;

- Kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu,
- Araştırmanın modelinin araştırmanın konusuna ve problemin çözümüne uygun olduğu,
- Araştırma sırasında ulaşılan kaynakların bilimsel gerçekliği yansıttığı,
- Görüşme yapılan kişi ve kurumların bilgi paylaşımında samimi ve gerçekçi davrandıkları varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma, Bursa Araştırmaları Merkezi tarafından 2014 yılında yayınlanan ve 8 farklı kitaptan oluşan ‘‘Somut Olmayan Kültürel Miras’’ seti içerisindeki ‘‘Bursa Köylerinde Ninniler Maniler Ağıtlar Türküler Giyim Kuşam ve Halk Oyunları I’’ kitabında bulunan 59 türküden, notası ile birlikte yayınlanmış 35 türkü ile sınırlıdır.

1.7.Tanımlar

Dizi: Sekiz komşu notanın hiç kopmadan birbirlerini sıra ile izleyecek şekilde dizilmesine dizi denir. Bu sıralanma pesten tize doğru ise çıkıcı, tizden pese doğru ise inici dizi adını alır (Emnalar, 1998: 16).

Makam: Türk Sanat Müziğinde bir dizinin işleniş biçimine verilen addır. Makam, bir durakla bir güçlünün çevresinde bunlara bağlı olarak toplanmış seslerin genel durumudur. Çıkıcı ve inici olabilirler. Basit makamlar, aktarımlı (şed) makamlar, birleşik makamlar olarak 3 gruba ayrılır (Sözer, 1986: 469).

Genişlik: Bir ezginin, dizinin veya müzik aletinin en pes ve en tiz sesleri ile belirlenmiş alanıdır (Özbek, 1998, s.80).

Usul: Belirli düzümlerden oluşan, kalıp halinde tespit edilmiş kalıp halinde tespit edilmiş ölçülerdir. Bir başka ifadeyle, düzümün özel kalıplar haline getirilmiş şeklidir (Emnalar, 1998: 110).

Düzüm: Tartımda gördüğümüz tek tek vuruşların bölünmesi ya da birleşmesi yoluyla ortaya çıkar. Tartım vuruşlarının sözel veya ezgisel amaçlı olarak değişik şekillerde bölünmesidir (Emnalar, 1998: 109).

2.Bölüm

Literatür (Alan Yazın)

Bu bölümde Türk halk müziğinin müzik eğitimindeki yeri, Bursa türkülerinin karakteristik yapısı, Bursa köylerinde sosyal yaşam içerisinde müziğin yeri, Bursa yöresinin halk oyunları ve ilgili araştırmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Müzik Eğitiminde Türk Halk Müziğinin Yeri

Ali Uçan, müzik eğitimi hakkındaki görüşlerini şu şekilde tanımlamıştır:

Müzik eğitimi bir bütündür. Ancak, *genel*, *özengen* ve *mesleksel* olarak nitelendirilen üç ana amaca ve üç ana kitleye yönelik olarak tasarlanıp gerçekleştirilir. Bu üç ana amaç ve kitleden daha çok hangisine yönelik ise ona uygun bir nitelik kazanır. Buna göre; *müzik eğitimi* (1) *genel müzik eğitimi*, (2) *özengen müzik eğitimi* ve (3) *mesleksel müzik eğitimi* olmak üzere üç ana türe ayrılır.

Müzik eğitiminin bu üç ana türü birbirinden bağımsız ve kopuk değildir.

Genelden özele ve özgüle doğru bir açılım gösterir. Aralarında sıkı ilişkiler, ortak sınır bölgeleri ve belli çakışım-örtüşüm-kesişim alanları vardır. Bu üç müzik eğitimi ana türü birbirini etkiler, destekler, tamamlar, bütünler.

Genel müzik eğitimi, herkes için gerekli ve zorunlu olan *genel eğitimin* vazgeçilmez bir boyutu ve ögesidir. Herkese sağlıklı, dengeli ve nitelikli ya da kaliteli bir '*insanca*' yaşam için gerekli asgarî ortak 'genel müzik kültürü' kazandırmayı amaçlar. Bunun yanı sıra özengen ve mesleksel müzik eğitimine temel, dayanak ve hazırlayıcı-yönlendirici alt yapı oluşturur. Genel müzik eğitiminde genel müzik kültürü öğrenci, okul ve eğitim düzeyine uygun bir bütün halinde yaşanarak öğrenilir. Bu bütün içinde, diğer tür müziklerin ve o bağlamda *çağcıl* (=modern) müziklerin yanı sıra *geleneksel müzikler* çok önemli bir yer tutar (Uçan, 2005, s.3-4).

Müzik eğitiminde bireye kazandırılması hedeflenen davranışlar için bireyin

daha önceden kendi doğal çevresinde bulunan bildiği, çalıp, söylediği dinlediği müziklerden yararlanılmadır. Bireyin doğal çevresinde bulunan müzikler, doğal olarak öncelikle geleneksel yapıya sahip, çeşitli ortamlarda, farklı amaçlar için üretilmiş, değişik yapılarda kullanılan müziklerdir (Küçüköncü, 2005).

Bu bilgiler çerçevesinde yakından-uzaya, bilinenden-bilinmeyene felsefesiyle yapılan eğitimin gereklilik olarak karşımıza çıktığı ve bu yaklaşımın müzik eğitiminin her aşamasında geçerli olduğu görülmektedir.

Bu doğrultuda Türk halk müziği dağarının müzik eğitimi sürecinde öğrenimi kolaylaştırma, çabuk kavramayı sağlama, dersi eğlenceli hale getirme, özgüveni geliştirme vb. şekilde sunacağı katkıların yanı sıra, öğrencinin veya bireyin dil özelliklerini geliştirilmesi, kültürel ve tarihsel bellek oluşturulması, kültürün korunması ve taşınması, bireyin kültürel kimlik oluşumuna yardımcı olması noktalarında da katkı sağlayacağı görülmektedir.

Bu hususta türkülerin analiz edilmesi; kullanılacak eğitim kademesine ve amaca yönelik düzenlenip sınıflandırılması önem taşımaktadır.

2.2. Bursa Türkülerinin Karakteristik Yapısı

Kendine has kültürel mirasıyla zengin bir şehir olan Bursa, kültür kavramının önemli bölümünü oluşturan halk müzikleri ve oyunları açısından değerlendirildiğinde yine bu zenginliği sürdürmektedir.

Bursa türkülerinin ve halk oyunlarının çok büyük bölümü ‘‘Dağ yöresi’’ olarak adlandırılan, büyük oranda Keles ve Orhaneli ilçelerine bağlı olan Uludağ’ın güney yüzündeki Yörük köylerinden derlenmiştir. Bu köyler Bursa İli için geleneksel kültürün taşıyıcılığını yapan en önemli merkezler konumundadır.

Bu bölgede yaşayan Yörükler Orta Asya'dan ezgilerini geleneklerini getirmiş, giyim ve kuşamlarını aynen devam ettirmiştir. 1960'lı ve 1970'li yıllara kadar bu bölgede Bursa merkezi görmemiş insanların sayısı özellikle kadınların sayısının çok fazla olması, yörenin

kapalı olması, kültür alışverişinde bulunmaması bu kültürün yüzyıllar boyu olduğu gibi korunmasında çok etkili olmuştur. Özellikle ‘‘Dağ Yöresi’’ Bursa’ya ait kültür merkezidir, kültürü ile türküleri ile oyunları ile gelenek görenekleri ile bir merkez, bir çıkış noktasıdır (Öcal, 2014).

T.R.T. Repertuarında kayıtlı 47 Bursa türküsü makam-dizi yönünden incelendiğinde; en çok Karcığar, Hüseyini ve Hicaz makamlarının kullanıldığı, usul yapıları yönünden incelendiğinde; büyük çoğunluğunun 9 zamanlı bileşik bir usul, ses genişliği bakımından incelendiğinde; türkülerin büyük bir bölümünün 8 ses (%29,79), 9 ses (%17,02) ve 7 ses (%12,77) aralığında olduğu görülmüş, türkülerin ortalama bir oktav ses genişliğinde seyrettiği anlaşılmıştır. Türküler konuları bakımından incelendiğinde ise en çok lirik (%84,78) ve pastoral (%26,09) türkiye rastlanmıştır. Bursa türkülerinin seslendirilmesinde yörede kullanılan çalgıları; ‘‘Zurna (fa-fa# kararlı yöre zurnası), davul, fındık davul, klarnet, kaval, keman, kemane, klarnet, cümbüş, cura, üçtelli, bağlama, divan bağlama, kudüm, nağara, darbuka, tef, bakır, kasık, zil ve zilli maşa’’ olarak sıralayabiliriz (Usanmaz, 2006; 2014).

2.3. Bursa Köylerinde Sosyal Yaşam İçinde Müziğin Yeri ‘‘Erfene’’

Erfene, Bursa’nın dağ köylerinde yaşayan Yörüklerde görülen bir halk eğlencesi türüdür. Genellikle kış aylarında köy gençlerinin veya aynı yaş grubundaki insanların bir araya gelerek iyi vakit geçirmek amacıyla müsait bir ev ya da köy odasında düzenledikleri sosyal toplantılardır. Erfene meclislerinde meşk ve muhabbet ortamları oluşmaktadır. Çalgı çalmayı bilenler çalarak, çalamayanlar ise ritim tutarak veya sesleriyle eşlik ederek mutlaka müzik yapma sürecine katılırlar. Toplantı boyunca malzemeleri ortaklaşa alınan ve birlikte hazırlanan yiyecekler yenir, halk türküleri söylenir, yöreye has halk oyunları ve mizah unsurunun önemli yer tuttuğu seyirlik oyunlar oynanır, yarışmalar yapılır. Günümüz şartlarından daha ilkel ortamlarda gerçekleştirilen bu toplantılar hayat boyu öğrenimin

toplumda varlık gösterebilmenin, yardımlaşma ve dayanışmanın, kültür ve sanatın sağlayıcılığını yapan önemli meclislerdir (Bütün, 2014).

2.4. Bursa Yöresinin Halk Oyunları ‘Güvendeler’

Şaru, Güvendeler ile ilgili tanımını şu şekilde yapmıştır:

Güvende, Uludağ yöresinde yaşayan Yörük ve Türkmenlerin oyunlarına denmektedir. Güvende bir oyuncunun kendine yakın saydığı, oyununa güvendiği yani birlikte iyi oynadığını kişi ile karşılıklı oynamasıdır. Oyunlar Keles yöresinin güneyinde daha ağır bir tempo ile oynanırken Keles ve Orhaneli çevresinde daha kırık havaya dönüşür. Oyunlar genellikle düğünlerde ve düğün öncesi yapılan eğlence günlerinde oynanır. Oyunların nereden ve kimin tarafından çıkarıldığı kesin olarak bilinmemekle beraber yörede oyunları bilmeyen ve oynamayan kişi yoktur, yaşlısı genci herkes bilir ve oynar (Şaru, 2005, s. 1313).

Elitaş, tarafından yapılan bir tanım ise şöyledir:

Yörede oynanan oyunların tümüne de ‘güvende’ denildiği bilinmektedir. Bunun da oyuna kalkan kişinin yanına bir arkadaşını veya sağdıcını yani güvendiği birini alarak oyuna gelmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Hüseyin Yaltrık’a göre; Güvende, oyun olmakla beraber önce müziktir. Güvende kelimesinin köküne baktığımızda ‘güv’ (küv, küğ, kuv) kelimelerinden gelmektedir. ‘Küv’ kelimesi eski Türklerde müzik anlamına gelmektedir ‘ende’ ise çalıp söyleyen kişi demektir. Hanende, sazende kelimelerinin birleşimi gibi güvende de saz çalıp söyleyen ve müzik yapan kişiler anlamına da gelmektedir (Elitaş, 2014, s. 13).

Yenisey ise yörenin halk oyunları hakkında şu tanımlamayı yapmıştır: ‘Güvende ve sekme Bursa'ya ait halk danslarındandır. Çiftetelli zannedildiğine göre İstanbul'da Köroğlu ise Anadolu'nun birçok yerlerinde oynanılan bir oyun olup, Bursa'ya da gelmiş ve halk arasında rağbet görmüştür’ (Yenisey, 1955, s. 46).

2.5. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

Metin Şengül'e ait "T.R.T. Repertuarında Bulunan Erzurum Türkülerinin Makam-Ayak, Tür-Biçim ve Usul Yönünden İncelenmesi" (2004), adlı yüksek lisans tezinde, T.R.T. repertuarında var olan 243 Erzurum türküsü makam, tür-biçim ve usul yönünden incelenmiştir. 11 farklı makamda olan türkülerde geleneksel Türk halk müziğinin içerdiği usullerin tümünün kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

Orhan Öztürk' ait "T.R.T Repertuarındaki Kerkük Türkülerinin Tür ve Biçim Yönünden İncelenmesi" (2004), yüksek lisans tezinde, Kerkük türküleri tür ve biçim yönünden incelemiş, Kerkük türkülerinin büyük çoğunluğunun "Türk aksağı" da denilen 10/8 ritminde olduğu ve Uşşak makamında olduğu, en çok derlemenin Mehmet Özbek tarafından yapıldığı görülmüş, türkü sözlerinin 'mani' biçiminde olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, incelenen Kerkük yöresi türkülerinin geleneksel Türk halk müziği ve geleneksel Türk sanat müziği ile birbirlerine çok benzer özellikler taşıdıkları ifade edilmiştir.

Doğaç Kürşat Eroğlu'na ait "T.R.T Repertuarındaki Kırıkkale Türkülerinin Ezgisel Yapı Makam-Ayak Nazım Türü ve Usul Yönünden İncelenmesine Yönelik Bir Çalışma" (2005), adlı yüksek lisans tezinde, 43 Kırıkkale türküsü ezgisel yapı makam-ayak nazım türü ve usul yönünden incelenmiştir. Türkülerin 2/4 ve 4/4'lük usulleri yaygın olarak içerdiği, nazım türü olarak en çok "mani" türünde olduğu, makam- ayak yönünden ise en çok "bozlak ayağı" içerdiği tespit edilmiştir.

Çetin Erdem Usanmaz'a ait "Bursa'da Müzik Geleneği ve T.R.T. Repertuarındaki Bursa Türkülerinin Müzikal Analizi" (2006), adlı yüksek lisans tezinde, Bursa ve ilçelerine ait olan 47 türkünün usul, makam, ses genişliği ve edebi yönünden incelenmiş olduğu görülmektedir. Bursa'ya bağlı ilçelerden toplamda 137 adet türkü derlendiğini fakat sadece 12 tanesinin TRT repertuarına alındığını, diğerler kısmının mum plaklarda Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı arşivinde bulunduğunu ve bu kayıtların birer örneklerinin de makara bantlarda

TRT arşivine eklendiğini fakat araştırmacılara kapalı olduğunu belirten Usanmaz, bu konunun ivedilikle çözülmesi gerektiğini ifade ederek enstitünün marifetiyle ulaşabildikleri bu kayıtlarda şimdiye kadar bilindiklerin dışında; “Bozuk”, “Güreş Havası”, “Göç Havası”, “Gelin indirme”, “Gelin Bindirme”, “Yol havası”, “Gelin Ağlatması”, “Mendil Havası”, “Sadıç Kavuşturma”, “Arap Havası (Temsili Oyun)” vb. birçok türe rastladıklarını belirtmiştir.

Mehmet Ateş’e ait “TRT Repertuarındaki Şarkıyla Yöresine Ait Türkülerin İncelenmesi” (2008), adlı yüksek lisans tezinde, 73 türkü incelemiştir. Sonuç olarak söz konusu türkülerinin çoğunlukla 4/4’lük usulde ve Hüseyini makamında olduğu tespit edilmiş, hasret, sevgi, ayrılık gibi konuları işlediği sonucuna varılmıştır.

Ümit Şenel’in “Nevşehir Yöresi Türkülerinin Melodik Yapı Bakımından Analizi” (2009) adlı yüksek lisans tezinde 43 adet türkü analiz edilmiştir. 10 farklı makamda olan söz konusu türküler usul yönünden incelediğinde 2/4, 3/4 ve 4/4 ve 9/8’lik usulleri içerdiği, seyir bakımından inici, çıkıcı ve inici-çıkıcı seyir özellikleri gösterdiği tespit edilmiş ve türkülerde kullanılan perde sayılarının en az 5 en fazla 12 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mehmet Kürşad Türkay’ a ait ‘‘İzmir ili Cumaovası Yöresi Zeybeklerinin Ezgi ve Ritim Yapısı Bakımından İncelenmesi’’ (2010), adlı yüksek lisans tezinde, eserlerin dizileri bakımından Hüseyini, Karcıgar, Kürdi, Rast, Nikriz, Nihavent, Hüzam, Segâh makam dizileri ile benzerlikleri olduğu, usul yapılarının incelendiğinde ise Türk halk müziğinde bulunan 9 zamanlı bileşik usul yapılarından oluştuğu sonucuna ulaşmıştır. Yörede oyun oynama geleneği olarak Zeybek türlerinin haricinde, yöreye özgü başka bir oyun oynama geleneğine rastlanmadığı ifade edilmiştir.

Ahmet Gündüz’e ait “TRT Repertuarında Bulunan Hatay Türkülerinin Makamsal Özellikleri Açısından İncelenmesi” (2011), adlı yüksek lisans tezinde, 11 farklı makam dizisi ve 5 farklı (2/4,4/4,6/4,9/8,11/8) usul özelliği gösteren 26 türkü ele alınmış, söz

konusu türkülerin ‘‘makamsal analiz yöntemi’’ ile incelendiği ifade edilmiştir. Sonuç olarak; ‘‘Türk halk müziğine ait eserlerin ezgilerinin taşıdıkları ses özelliklerini tam olarak yansıtmaması açısından ayak isimleri ile adlandırmanın yetersiz olduğu saptanmıştır’’ şeklinde beyanda bulunulmuştur.

Sevilay Gök’e ait ‘‘Teke yöresi ve Muğla Zeybeklerinin Tür, Ayak, Tavrı, Usul ve Söz Yönünden İncelenmesi’’ (2011), adlı yüksek lisans tezinde, yörelerdeki ezgiler ‘ayak’’ açısından incelendiğinde, ‘‘yahyalı kerem ayağı’’nın en yaygın ayak türü olduğu belirlenmiş ve genel olarak zeybek ezgilerinin ses aralığı 5 ile 15 ses arasında değiştii tespit edilmiştir. Muğla yöresinde 7’li hece ölçüsünde ‘mani’ türü yaygınken, Teke yöresinde 11’li hece ölçüsünde ‘türkü’ türünün daha yaygın olduğu, bununla birlikte her iki yörede de ayak ve söz açısından farklılıkların var olduğu fakat tavrısal açıdan ve usullerdeki hız açısından farklılığa rastlanmadığı beyan edilmiştir.

Yakup Açar’a ait ‘‘T.R.T. Türk Halk Müziği Repertuarında Bulunan Kına Türkülerini Makam Dizileri, Usul ve Güfte Yönünden Analizi’’ (2014), adlı yüksek lisans çalışmasında araştırmacı; ‘‘yapılan analizler sonucunda, TRT Türk halk müziği repertuarında bulunan 75 kına türküsünün en yüksek oranla % 54.7’sinin (41 türkünün) ‘‘Hüseyni’’ makamı dizisinde, % 40’ının (30 türkünün) 9/8’lik usulde ve % 34.7’sinin (26 türkünün) 7 ses aralığında, % 53.3’ünün (40 türkünün) pes sesi La (Dügâh) perdesinde, % 53.3’ünün (40 türkünün) tiz sesi Sol (Gerdaniye) perdesinde olduğu, ayrıca kına türkülerinin en yüksek oranla % 37.3’ünün (28 türkünün) 8’li hece ölçüsünde olduğu tespit edilmiştir’’ şeklinde beyanda bulunmuştur. Derlemede en çok emeği geçen kişilerin Muzaffer Sarısözen ve Nida Tüfekçi olduğu tespit edilmiştir.

Levent Özer’e ait ‘‘Samsun Yöresi Türk Halk Müziği Ezgilerini Müzikal ve Edebi Yönden İncelenmesi’’ (2015), adlı yüksek lisans çalışmasında Samsun türkülerinin en çok %41’lik oranla Hüseyni makamı, ikinci sırada %32’lük oranla Hicaz makamında olduğu tespit

edilmiştir. Türküler usul açısından incelendiğinde çoğunlukla 2/4'lük ve 4/4'lük usullerin kullanıldığı fakat 7/8, 9/8, 9/4,3/4, 5/4 usullerin de görüldüğü, ses genişlikleri dikkate alındığında yarıdan fazlasının 8 ile 10'lu aralık içerisinde gerçekleştiği ve işlediği konular açısından dilek- istek, aşk, doğa, ayrılık, hasret, ölüm, yiğitlik ve kader gibi konuları içerdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Başak Tatlıbal'a ait "TRT Repertuarına Girmiş Azerbaycan Türkülerinin Müzikal Analizi" (2016), isimli yüksek lisans tezinde, T.R.T. repertuarında bulunan 90 türkünün 87'sinin Azerbaycan'a diğer 3'nün ise Kars yöresine ait olduğu ifade edilmiş, ardından 87 türkü usullerine göre incelenerek 48'inin 6/8'lik, 15'nin 12/8'lik, 8'inin 6/4'lük, 5'nin değişmeli, 2'sinin 10/8'lik, 2'sinin 18/8'lik ve 1'er adet 2/4'lük, 3/4'lük, 4/4'lük, 5/8'lik, 6/2'lik, 10/16'lık, 15/8'lik olduğu, konu olarak ise 87 türkünün 66'sının sevgiliye duyulan aşkı anlattığı tespit edilmiştir.

Selda Arslan'a ait "Tokat Yöresi Halk Ezgilerinin Müzikal Analizi" (2016,) adlı yüksek lisans tezinde, yöre ezgilerinin makamsal açıdan Muhayyer, Hüseyini, Çargah, Pençgah, Karcıgar, Ferahnak, Hüzzam, Rast, Hicaz, Uşşak, Mahur, Nikriz, Segah ve Buselik makamı dizileri içinde seyrettiği görülmüş, yöresel üslup ve tavır söz konusu olduğunda Çargah ve do karalı Pençgah makamı dizilerinin öne çıktığı tespit edilmiş, incelenen halk ezgilerinin çoğunun kırık hava olduğu, ayrıca yörede semahlar ve birinci bölümü serbest ikinci bölümü kırık hava olan eserlerin de mevcut olduğu bunula birlikte yöre ezgilerinin 2/4, 3/8, 4/4, 5/8, 6/4, 7/8, 7/4, 8/8, 9/4, 10/8, 11/4, 12/8 ve 18/8 zamanlı usullerde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sevilay Gök Akyıldız'a ait "Burdur Yöresi Türk Halk Müziği ve Özellikleri" (2016) adlı doktora tezinde, TRT THM repertuarına kayıtlı 145 Burdur türküsü incelenmiş, Burdur müzik türleri; Teke Zortlatması, Zeybekler, Düz (kırık) Hava, Gurbet Havası, Pehlivan Havası - Gelin (Karşılama) Havası olarak sınıflandırılmış, yöre türkülerinde sekiz farklı, sözsüz oyun havalarında ise dokuz farklı ölçü yapısının kullanıldığı, 9/8 ve 9/16'lık ölçülerde

yoğunlaştığı beyan edilmiştir. Türkülerin genel olarak en az 4 en fazla 13 ses genişliğine sahip oldukları ve söz konusu türkülerde 12 farklı makam dizisinin kullanıldığı, bunlardan en yaygınının %61 oranında Hüseyini dizisi olduğu, bunların haricindeki türkülerde Karcıgar, Hicaz, Rast, Çargah, Nikriz, Mahur, Nihavent, Hüzam, Eviç, Segâh ve Saba dizilerinin görüldüğü ve bağlama, cura, sipsi, kaval, zurna, kabak kemane gibi çalgıların yaygın olarak çalındığı sonucuna varılmıştır.

Fatih Evsen'e ait "Antalya Yöresi Türk Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal-Edebi Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliğinin İncelenmesi" (2018), adlı yüksek lisans çalışmasında araştırmacı tarafından 86 türkü analiz edilmiştir. Bu türkülerin 5-13'lü ses aralığına sahip olduğu, %63 oranında 9 zamanlı usullerden oluştuğu, %37 oranda Hüseyini makamının yaygın görüldüğü, nazım şekli olarak %71 oranında koşma türünün yaygın olduğu ve ezgilerin müzik eğitiminde kullanıma uygun olduğu tespit edilmiş, sonucuna ulaşılmıştır.

Turgut Balbay'a ait "Konya İli Karacadağ Yöresi Halk Müziği ve Ülkemiz Müzik Eğitimindeki Yeri" (2018) adlı yüksek lisans tezinde, yöredeki türkü ve bozlaklar makamsal olarak incelendiğinde %72.7'sinin Muhayyer Kürdi, diğerlerinin ise Kürdi, Buselik ve Gülizar makamında olduğu, ayrıca klasik Türk müziği enstrümanları ile "bozlak" icra edilebildiği ve yöreye has bir çalma söyleme tavrının oluştuğu ifade edilmiş, bu eserlerde dert-keder, kader, dilek-istek ve gurbet gibi konuların işlendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Şermin Uluman'a ait "Kars Yöresi Türk Halk Müziği Ezgilerinin Müzikal Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliği" (2019), adlı yüksek lisans çalışmasında Kars yöresine ait 48 adet sözsüz, 118 adet ise sözlü olmak üzere toplam 166 kayıtlı eser olduğu ve bu eserlerin müzikal analizi sonucu eserler içerisinde 13 farklı Türk müziği makam dizisinin kullanıldığı, 6 farklı Türk halk müziği ayak dizisinin kullanıldığı, eserlerde 17 farklı ölçü biriminin kullanıldığı, bu birimlerin 2/4, 3/4, 4/4, 6/4, 7/4, 3/8, 5/8, 6/8, 7/8, 8/8, 9/8, 10/8, 12/8, 18/8, 20/8, 21/8 olduğu sonucu ifade edilmiştir.

Tuba Asiltürk'e ait "Şanlıurfa Türkülerinin Yapısal Özelliklerinin İncelenmesi ve Müzik Eğitiminde Kullanılma Durumları" (2019) adlı yüksek lisans tezinde, TRT repertuarında yer alan 213 Şanlıurfa türküsü incelenmiştir. Bu türkülerin 131'inin kırık hava, 73'ünün uzun hava ve 9'unun oyun havası olduğu görülmüş, kırık, oyun ve uzun havalar, derleme tarihleri, derleyen, notaya alan, kaynak kişi, ölçü, makam, karar sesi, ses aralığı ve konu olarak ele alınmıştır. Şanlıurfa türkülerinde en fazla kırık havaların, Hüseyini, Uşşak ve Hicaz makamlarının, 10/8'lik ölçünün, bir oktav ses genişliğinin, aşk, gurbet, kahramanlık konularının, ilahi ve hoyrat türünün müzik eğitiminde kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

3.Bölüm

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evreni ve örnekleme, verilerin toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ile ilgili açıklamalar bulunmaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Bu tür araştırmalarda, ele alınan olaylar ve durumlar ayrıntılı bir şekilde araştırılmakta, “ne” oldukları betimlenmeye çalışılmaktadır. Tarama, betimsel araştırmada kullanılan yaygın yöntemlerin başında gelmektedir. Bu nedenle betimsel araştırmalar genellikle tarama araştırmaları olarak da bilinmektedir (Erkuş, 2005; Karasar, 2008).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Bursa yöresine ait türküler, örneklemini ise Bursa Araştırmaları Merkezi'nin 2014 yılında yayınladığı, 8 kitaptan oluşan “Somut Olmayan Kültürel Miras” seti içindeki “Bursa Köylerinde Maniler Ninniler Ağıtlar Türküler Giyim Kuşam ve Halk Oyunları I” kitabında yer alan türkülerden, notası ile yayınlanan 35 adet türkü oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Türk halk müziği eserlerinin analiz edilmesi için özel olarak oluşturulan eser analiz formu (Ek 1) ile toplanmıştır. Eser analiz formundaki kriterler alan uzmanlarına danışılarak uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenmiş ve uygulama için son haline getirilmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması ve Çözümü

Araştırma konusu ile doğrudan ya da dolaylı olarak ilgisi olduğu düşünölen akademik araştırmalar ve kaynak niteliği taşıyan eserler taranmış, bu kaynakların yanı sıra 27 lisansüstü çalışma incelenmiştir.

Araştırmada veriler, örnekleme oluşturan Bursa türkülerinin ezgisel, ritmik ve edebi özelliklerinin eser analizi formunda (Ek 1) belirtilen kriterlere göre; karar sesleri, dizileri, ses genişlikleri, usul yapıları, düzum şekilleri, nazım şekilleri ve söz içerikleri açısından analiz edilmesi sonucu toplanmıştır.

Toplanan veriler, örnekleme oluşturan türkülerin müzik eğitiminin farklı kademelerinde, farklı hedefler doğrultusunda kullanılabilirliklerinin belirlenmesi amacıyla çözümlenmiş, tablolar halinde gösterilmiştir. Bu doğrultuda türküler; müzik eğitiminin farklı kademelerine göre değişkenlik gösteren Ek 2'den (yaş gruplarında ses aralıkları) yararlanılarak ve ezgisel yapı, ritmik yapı, edebi yapı özellikleri dikkate alınarak müzik eğitiminde kullanılabilecekleri kademelere göre sınıflandırılmıştır.

4.Bölüm

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde problem ve alt problemlere ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Bursa Türkülerinin Analizi ve Müzik Eğitiminde Kullanılabilirliğinin İncelenmesi

Bu bölümde örnekleme oluşturan Bursa türküleri karar sesleri, dizileri, ses genişlikleri, usul yapıları, düzum şekilleri, nazım özellikleri ve işledikleri konular açısından incelenmiş, elde edilen veriler doğrultusunda müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumları tespit edilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilk ve ortaöğretim müzik eğitimi programında yer alan kazanımlara uygun olarak materyal niteliği taşıyan türküler yorumlarda belirtilmiştir.

Bulgular tablolar haline getirilip sayısal olarak açıklanmış, sözel olarak yorumlanmış, frekans ve yüzdeler değeri hesaplanmıştır.

4.1.1. A Fadimem Seni Bana Vermezler türküsünün notası ve analizi.

A FADİMEM SENİ BANA VERMEZLER

Yöresi: Bursa - Keles Dolayları
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI

1. A fa.. di mem (SAZ.....) se ni..... ba na.....

2. ver mez le....r ba.....l ler o....l sa....n ga...y ma.... ği..... na.....n

3. ye mez le.r A ma.n a man fa di.. me..m ya...z ma ni... o..... ya.....

4. la di...n mi..... ga le...m gi bi... ga.ş la..... ri..... ni..... bo.... ya.....

5. 1. la di...n mi..... 2. la di...n mi (SAZ.....) SON

6.) A fa..di mem (SAZ.....) du ma.n tüt me.....z

7. ba ca.n da....n a....y ri.....l da... ge....l bi...r gü....n o.....l su.....n

8. a.... na.....n da.....n

9. nilüfer's

A FADİMEM SENİ BANA VERMEZLER

A Fadimem seni bana vermezler

Baller olsan gaymağınan yemezler

(nakarat)

(Aman aman) Fadimem yazmanı oyaladın mı

Galem (gibi) gaşlarını boyaladın mı

A Fadimem duman tütmez bacandan

Ayrıl da gel bir gececik anandan

(nakarat)

(Aman aman) Fadimem yazmanı oyaladın mı

Galem (gibi) gaşlarını boyaladın mı

Türkü ‘’la’’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcığar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Irak (fa#) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘’a,a / (b,b) / c,c / (b,b)’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, söz içeriği ve eser içinde kullanılan nota süre değerleri dikkate alındığında, üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı

düşünölmekle birlikte türkünün yörede hala oynanan aksak ritimli oyunlu bir türkü olması sebebiyle 8. sınıf ‘‘müzik költürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla (halk dansları vb.) ilişkisini kavrar’’ kazanımı, 9. sınıf ‘‘müziksel algı ve bilgilenme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği usullerinin vuruşlarını tanır’’ kazanımı, 10. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk halk müziği eserlerini dinler’’ kazanımı ve 12. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘dinlediği müziği türlerine göre ayırt eder’’ kazanımı için materyal olabileceği olacağı öngörülmektedir.

4.1.2. A Kavak Meşe Kavak türküsünün notası ve analizi.

A KAVAK MEŞE KAVAK

Yöresi: Bursa- Keles

Kaynak: Mentеше Köyü Bayanları

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Süleyman ŞENEL

4

7

10

13

A ga... vak me.. şe..... ga va.....k ya.p ra ğı... ye.....

16

1. 2.

şi.....l ga va.....k (SAZ.....)k (SAZ.....)

19

Di bin de.n ya... ri..m ge..ç mi.....ş oğ la... nı yar

22

e...l li yı..l ya..... şa ga..... va.....k (SAZ.....)

25

28

31

34

A KAVAK MEŞE KAVAK
(2)

37 U za... ga va... ğı mu... za..... dı bi... ne... e.....k

40 dı..... mı za..... (SAZ.....) (SAZ.....)

43 Gü müş de bi le zi..k dö..k dür dü.....m oğ la... nı yar

46 ga.. ra göz lü..... bi gi... za..... (SAZ.....)

49

52

55

58

61 Gü müş te bi le zik da..r ge çe.....r şı..m di de bur da.....n

64 ya.....r ge çe.....r (SAZ.....)r (SAZ.....)

67 Di..l le rim söy le... mez e.....m me..... oğ la..... nı yar

70 ga..l bim de...n ne..... le.....r ge çe.....r (SAZ.....)

nilüfer's

A KAVAK MEŞE KAVAK

A gavak meşe gavak

Yaprağı yeşil gavak

Dibinden yarım geçmiş (oğlan yar)

Elli yıl yaşa gavak

Uza gavağım uza

Dibine ekim ıza

Gümüş de bilezik döktürdüm (oğlan yar)

Gara gözlü bir gıza

Gümüş de bilezik dar geçer

Şimdi de burda yar geçer

Dillerim söylemez emme (oğlan yar)

Galbimden neler geçer

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses genişliği, Rast (sol) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 1 oktavdır.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

1.ve 2. kıtası 7’li hece ölçüsünde 2. kıtanın 3. cümlesi 8’li hece ölçüsünde, 3. kıtası ise serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘a,a,x,a / b,b,x,b / c,c,x,c ’ şeklinde Mani tipindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, makam özellikleri ve nota süre değerleri dikkate alındığında ortaöğretim kademelerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünölmekle birlikte 10. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk halk müziği eserlerini dinler’’ kazanımı ve 12. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘dinlediği müziği türlerine göre ayırt eder’’ kazanımı ve 9. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanıır’’ ve ‘‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’’ kazanımları için doğrudan materyal olabileceği de öngörülmektedir.

4.1.3. Ambar Altının Küngesi türküsünün notası ve analizi.

AMBAR ALTININ KÜNGESİ

Yöresi: Bursa

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Murat COŞKUN (05.05.2011)

A..m bar al tı.... nın (SAZ.....) kün ge si.....
 Bu ba.... pa za.... ra var dın mı.....
 Ge li..... ne ba.... kın ge.. li ne.....

A na bu kı..... zı.....n ye.n ge si..... A.. na.. bu gı.....
 A lı ye şı.... li..... a..l dın mı..... A.. lı.... ye şı.....
 Kı na lar ya....k mı.....ş e li..... ne..... Kı.. na.. lar ya....k

zı.....n yen ge si..... a ge. li.....n (SAZ.....)
 li..... a..l dın mı..... a ge. li.....n
 mı.....ş e.. li ne..... a ge. li.....n

Yen ge siz gız lar (SAZ.....) ge... lin o... lur mu (SAZ.....)
 A..l li dır ge lin a..l li dt.....r
 A... lır lar se ni e... vin de.....n

Ol sa da bi.... le..... ma li.m le.. ro lu.....r
 Em sa li çi..n de..... be..l li di.....r a ge.... li.....n
 Sa rar lar i.....n ce..... be li..n de.....n a ge.... li.....n

niltifer's

AMBAR ALTININ KÜNGESİ

Ambar altının küngesi

Hana bu gızın yengesi (a gelin)

Yengesiz gızlar (gelin) olur mu

Olsa da (bile) malimler olur

Buba pazara vardın mı

Alı yeşili aldın mı (a gelin)

Allıdır gelin allıdır

Emsal içinde bellidir (a gelin)

Geline bakın geline

Kınalar yakmış eline (a gelin)

Alırlar seni evinden

Sararlar ince belinden (a gelin)

Not: Yöre kadınlarının bakır çalarak söyledikleri ve kaşıkla oynadıkları bu türkü kına yakma törenlerinde gelin ağlatma sırasında aynı ezgiyle uzun hava şeklinde söylenen bir kına havasıdır.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

8’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli semaidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü ağıttır. Kafiye şeması ‘a,a,b,c / d,d,e,e / f,f,g,g ’’ şeklindedir. Ayrılık konusu işlenmektedir.

Ses genişliği itibariyle uygun olsa da nota yazım biçiminin tavrılı olması itibariyle ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde kullanılması uygun olamayan türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılabileceği düşünölmekle birlikte 6.sınıf ‘‘müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı ve 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı için yardımcı materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.4 Avlusuna Yuvarladım türküsünün notası ve analizi.

AVLUSUNA YUVARLARIM

Yöresi: Bursa
Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Alim HÜSEYİNOĞLU

Av lu su na yu var la rım ga.....l bu... ru.....
Yük sek te pe le re ser dim me.....n di.... li.....

4
Yay la kay ma... ğı na..... dön mü.ş ba.....l gi
Ay ga ran lı....k gös te.....r ge li..n ke.....n di

7
ri.....
ni..... (SAZ.....)

10
Ev li le ri..... ya ta... ğın da.n ka..l dı.... rı.....r

13
be kar la rı..... de li..... gi... bi..... dö.....n dü..

16
rü.....r a... ge li...n dö.....n dü rü.....r
nilüfer's

Yüksek tepelerin tozu olur mu
Kocasız gelinin nazı olur mu
On beşinde goca bulan kızların
Babası evinde gözü olur mu

AVLUSUNA YUVALADIM

Avlusuna yuvarladım galbırı

Yayla gaymağına dönmüş baldırı

Evlileri yatağından galdırı

Bekarları deli gibi döndürür (a gelin döndürür)

Yüksek tepelerin tozu olur mu

Kocasız gelinin nazı olur mu

On beşinde goca bulan kızların

Babası evinde gözü olur mu (a gelin olur mu)

Yüksek tepelere serdim mendili

Ay garanı göster gelin kendini

Çok aradım bulamadım dengimi

Yanan ataşlara attım kendimi (a gelin kendimi)

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcığar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Tiz Çargah (do) perdeleri içinde 11 ses genişliğindedir.

Türkü 2/4’lük basit ölçüdedir ve içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaksızdır, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘a,a,a,a / b,b,x,b / c,c,c,c ’’ şeklindedir.

Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, söz içeriği, makam özellikleri ve nota süre değerleri gibi sebepler dikkate alındığında türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses veya çalgı derslerinde kullanılmasının uygun olacağı öngörülmektedir.

4.1.5. Ayşe'nin Peşkili türküsünün notası ve analizi.

AYŞEMİN PEŞKİLİ (Sekme - Tüğmeci Havası)

Yöresi: Bursa - Dağ Yöresi

Kaynak Kişi: Nermin Erden / Cahide Çiçek / Enbiye İlhan

Derleyen: Menteşeli Cengiz Bütün

Notaya Alan: Nilüfer GÖL / 30.01.2014

1. Ay şe min peş ki li ni do ku ma lı va...y Ay şe min peş ki li ni do ku ma lı va...y

5. Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı va...y Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı... va...y

9. Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı va...y Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı... va...y

13. Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı va...y Ay şe mi ni her ye re.. o ku ma lı... va...y

17. O.....f ay şem o.....f ay şem o.....f ay şem of of of (Saz) of of of (Saz)

22. (Saz.....)

27. Ay şe min pa ça la rı... bü z me li va...y ay şe min pa ça la rı bü z me li va...y

31. Ay şe mi ni her ye re.. gö tür me li va...y ay.. şe mi ni her kı na ya gö tür me li.. va.y

35. O.....f ay şem o.....f ay şem o.....f ay şem of of of (Saz) of of of (Saz)

AYŞEMİN PEŞKİLİ
sayfa - 2

40

(Saz.....)

45

Ay şe min fis ta nı... dar ge li yo...r ay şe min fis ta nı... dar ge li yo...r

49

Ay şe ye bu tür kü ler a...r ge li yo...r a..y şe ye bu tür kü ler a...r ge li yo...r

53

O.....f ay şem o.....f ay şem o.....f ay şem of of of (Saz) of of of (Saz)

nillifer's

AYŞENİN PEŞKİLİ

Ayşenin peşkilini dokumalı (vay)

Ayşeyi her kınaya okumalı vay

(nakarat)

Of Ayşem of Ayşem of Ayşem of of (of)

Ayşenin paçaları da büzmeli (vay)

Ayşeyi her kınaya götürmeli (vay)

(nakarat)

Of Ayşem of Ayşem of Ayşem of of (of)

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, Hüseyini 5’lisinde yazılmıştır ve zaman zaman Uşşak 4’lüsü ön plana çıkmaktadır. Ses sahası, Rast (sol) ve Hüseyini (mi) perdeleri içinde 6 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘a,a, / (b) / c,c / (b) / d,d / (b) ’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, söz içeriği, makamsal yapısı, ritmik yapısı ve içerdiği nota süre değerleri(sadece 4’lük ve 8’lik) gibi hususlar göz önüne alındığında gerekli göçürmenin yapılması koşuluyla ilköğretim kademesi müzik eğitiminde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 6.sınıf ‘‘müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı, 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘ müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı ve 9. sınıf ‘‘dinleme-

söyleme” öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği makamsal yapısını tanır (Uşşak ve Hicaz makamları)’’ ve ‘‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’’ kazanımları için doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.6. Babıcımın Beli Gırık türküsünün notası ve analizi.

BABICIMIN BELİ GIRIK

Yöresi: Bursa
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI

4
Ba bı cı mı...n be... li... gı... rık
Go ca su gı...y sı.n da... bi... ter
Go ca su ya... bi...r ta...ş at... tum

7
sü... rü rü...n (Saz...) n (Saz...
na... na la...r (Saz...) r (Saz...
da... l ma dı... (Saz...) (Saz...)

10
(...) Ben ya ri gö... rü.n ce... bi...r hoş yö... rü rün o...r
(...) İn ce bel li... gı.z do... ğu...r muş a... na lar "
(...) Bir gü ze le... se... la.m ve...r dim al... ma dı "

13
ta bo...y lum ha di ha di a... gü zel yo la do...ğ ru...
" " " " " " " " " " "

16
ga...l dı...r go.l la n... ba na doğ ru... ha di ha di a... yoğ la...n
" " " " " " " " " " "

19
şi...m do...l ma...z gel bu ra dan ga ça lı...m ca.n du...r ma...z serhat
" " " " " " " " " " "

1.KITA

Babicımın beli gırık sürürün
Ben yarı görünce bir hoş yürürün

2.KITA

Goca su gıysında biter nanalar
İnce belli kız doğurmuş analar

3.KITA

Goca suya bir taş attım dalmadı
Bir güzele selam verdim almadı

Babicım: Pabucum
Sürürün: Sürürün
Yürürün: Yürürüm

BAĞLANTI

Hadi hadi a güzel yola doğru
Galdır gollarını bana doğru
Hadi hadi ay oğlan şimdi olmaz
Gel buradan gaçalım can durmaz

BABICIMIN BELİ GIRIK

Babıcımın beli gırık sürürün

Ben yarı görünce bir hoş yürürün (orta boylum)

(nakarat)

Hadi hadi a güzel yola doğru

Galdır golların bana doğru

Hadi hadi ay oğlan şimdolmaz

Çıkaralım urbayı can durmaz

Goca su gıysında biten nanalar

İnce belli gız doğursun analar (orta boylum)

(nakarat)

Hadi hadi a güzel yola doğru

Galdır golların bana doğru

Hadi hadi ay oğlan şimdolmaz

Çıkaralım urbayı can durmaz

Goca suya bir daş attım dalmadı

Bir güzele selam verdim almadı (eyvah eyvah)

(nakarat)

Hadi hadi a güzel yola doğru

Galdır golların bana doğru

Hadi hadi ay oğlan şimdolmaz

Çıkaralım urbayı can durmaz

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Uşşak makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Acem (fa) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kavuştak kısmı dörtlük ve serbest ölçüdür. Kafiye şeması ‘a,a, / (b,b,c,c) / d,d / (b,b,c,c) / e,e / (b,b,c,c)’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makam özellikleri ve ses genişliği açısından kolay bir türkü olması sebebiyle ilköğretim kademesinde materyal olarak kullanılabilir. Türkünün bütün özellikleri göz önüne alındığında ise ortaöğretim kademesinde kullanılabilir olduğu değerlendirilmekle birlikte 9. sınıf ‘dinleme-söyleme’ öğrenme alanı; ‘Türk müziği makamsal yapısını tanır (Uşşak ve Hicaz makamları)’ ve ‘Türk müziğine ait eserler seslendirir (Uşşak ve Hicaz makamları)’ kazanımları için doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.7. Bakırım Gümlesenya türküsünün notası ve analizi.

BAKIRIM GÜMLESEN YA TÜĞMECİ (SEKME HAVASI)

Yöresi: Bursa Dağ Yöresi
Kaynak kişi: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
(Dağ Yöresi Kadınları Bakır Oyunları)
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Nilüfer GÖL / 25.01.2014

3
6
8
10
12
14
16

Ba kı rım güm le sen ya ça kı rım din le sen ya
Ba kı rım güm le sen ya ça kı rım din le sen ya
Ba kır se ni ya ra..... rım a yo..ğ la.....n
yar gi.. bi söy le se.....n ya (Saz.....)
Ba kır se ni ya ra..... rım a yo..ğ la.....n
yar gi.. bi söy le se.....n ya (Saz.....)

BAKIRIM GÜMLESEN YA
sayfa - 2

18

20

23

De re bo yu gi de go go yun gu zu gi de go

25

De re bo yu gi de go go yun gu zu gi de go

27

Gü ze...l se ni a la..... cam a gü.. ze.....l

29

Gü ze ga da.. du ra..... go (Saz.....)

31

Gü ze...l se ni a la..... cam a gü.. ze.....l

33

Gü ze ga da.. du ra..... go (Saz.....)

nilüfer's

3. KITA

İğne vereyim iğne
Sakız vereyim çiğne
Sen benimsin ben senin a yarım
Düğün borcuna girme

4. KITA

Bu tarla bizim tarla
Saban atalım yarım
Askerlik iki sene a yarım
Ortak yapalım yarım

BAKIRIM GÜMLESEN YA

Bakırım gümlsen ya

Çakırım dinlesen ya

Bakır seni yararım (ay oğlan)

Yar gibi söylesen ya

Dere boyu gide go

Goyun guzu güde go

Güzel seni alacam (a güzel)

Güze gadar dura go

İğne vereyim iğne

Sakız vereyim çiğne

Sen benimsin ben senin (a yarım)

Düğün borcuna girme

Bu tarla bizim tarla

Saban atalım yarım

Askerlik iki sene (ay oğlan)

Ortak yapalım yarım

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Hüseyini (mi) perdeleri içinde 6 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması "a,a,x,a / b,b,x,b / c,c,x,c / d,d,x,d" şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, makamsal yapısı, söz içeriği ve notların süre değerleri gibi hususlar göz önüne alındığında, gerekli göçürmenin yapılması ve nota üzerindeki üç gırtlak nağmesinin sadeleştirilmesi koşuluyla türkünün ilköğretim kademesinde kullanılabileceği düşünülmele birlikte oyunlu türkü olması hasebiyle 6.sınıf "müziksel yaratıcılık" öğrenme alanı; "farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür" kazanımı, 8. sınıf "müzik kültürü" öğrenme alanı; "müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)" kazanımı ve 9. sınıf "dinleme-söyleme" öğrenme alanı; "Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanır" ile "Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir" kazanımları için materyal olarak da kullanılabileceği öngörülmektedir.

4.1.8. Binekler (Meyvalardan Üç Meyva) türküsünün notası ve analizi.

MEYVALARDAN ÜÇ MEYVA VAR YİNECEK

Yöresi: Bursa

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Yücel Paşmakçı (09.08.2011)

Mey va la.....r dan ü...ç mey va.... va.....r yi ne..... ce.....k
 Bi nek le.....r den ü...ç bi... ne...k va.....r bi ne..... ce.....k

yi ne... ce.. ka ma.....n (SAZ.....) A...y va da var
 bi ne... ce.. ka ma.....n A...y gır da var

e.....l ma da.. va.....r nar da va..... ra ma.....n
 be.....y gi..r de va.....r tay da va..... ra ma.....n

nar da va ra... ma.....n a...y va da se nin e.....l ma da se..... nin
 tay da va ra... ma.....n a...y gır da se nin be.....y gir. de se..... nin

nar se ni..... nol su.....n na..r se ni na ma.....n
 tay se ni..... nol su.....n ta.y se ni na ma.....n

su ya..... gi den to.....p zü lü.....f lü yar be ni..... ma ma.....n
 ya.....r be ni ma ma.....n serhat

Bağlantı: Ağlama koyun meleme vazgeç kuzundan, kuzundan aman
 Çok analar ayırda düştü kızından, kızından aman

BİNEKLER

Meyvalardan üç meyva var yiyecek (yiyecek aman)

Ayva da var elma da var nar da var (aman)

Ayva senin elma senin nar senin (aman)

Suya giden top zülüflü yar benim (aman)

(nakarat)

Ağlama goyun meleme vaz geç guzundan (aman)

Çok analar ayrı düştü gızından (aman)

Bineklerden üç binek var binecek (binecek aman)

Aygır da ver beygir de var tay da var (aman)

Aygır senin beygir senin tay senin (aman)

Suya giden top zülüflü yar benim (aman)

(nakarat)

Ağlama goyun meleme vaz geç guzundan (aman)

Çok analar ayrı düştü gızından (aman)

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcıgar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Irak (fa#) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

4/4’lük basit usuldedir ve içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kavuştak kısmı beyit şeklinde ve serbest ölçüyle yazılmıştır. Kafiye şeması ‘a,b,c,c / (d,d) / e,f,c,c / (d,d) ’ şeklinde. Sevgi konusu işlenmektedir.

Nota süre değerleri, ses genişliği gibi hususlar göz önüne alındığında üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses veya çalgı eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı görölmektedir.

4.1.9. Çıktım Belen Düzüne türküsünün notası ve analizi.

ÇIKTIM BELEN DÜZÜNE

Yöresi: Bursa / Keles (Mentеше Köyü)
 Kaynak Kişi: Mentешeli Cengiz
 Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN
 Derleme Tarihi: 11.11.2009
 Notaya Alan: Özlem ELİTAŞ

Çık tım be le.....n dü zü..... ne.....
 Ay şe ki zı.....n se vi..... le..... ri.....

Alt ya..... nı..... ha.....r ma.....n a man a.... ma.n
 Dert le..... re..... de.....r ma.....n a man a.... ma.n

Alt ya..... nı..... ha.....r ma.....n (Saz.....)
 Dert le..... re..... de.....r ma.....n

nilüfer's

ÇIKTIM BELEN DÜZÜNE

Çıktım belen düzüne alt yanı harman (aman aman)

Ayşe gızın seveleri dertlere derman (aman aman)

Çıktım belen düzüne oturup duru (aman aman)

Ellerine kına yapmış bakınıp duru (aman aman)

Not: Yörede günümüzde de erkekler arasında oynanan ve yüksek hava olarak adlandırılan sekme figürlü oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir ve eser içerisinde Karcıgar inişler görülmektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 9 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘a,a / b,b ’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, makamsal yapısı, ezgisel seyri, söz içeriği gibi hususlar incelendiğinde türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı derslerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 8. sınıf ‘müzik kültürü’ öğrenme alanı; ‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’ kazanımı için de doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.10. Deniz Kenarı türküsünün notası ve analizi.

DENİZ KENARI

Yöresi: Bursa - Kemalpaşa
Kaynak: Sincansarnıç Köyü Bayanları
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Figen BULDU

De niz ke na.. rın da (SAZ..) har man o... lu.r mu.....

Ga ra.. sev da la..... ra..... der man o lu.....r mu..... (SAZ...)

Ga ra.. sev da la..... ra..... der man o lu.....r mu..... (SAZ...)

Geç miş şef ta.. li nin (SAZ..) da dı... o... lu.r mu.....

Şe..f ta li pa za..... rı..... gu ru..l du ga.....l dı..... (SAZ...)

Ya rin düğ me le..... ri..... çö zü..l dü ga.....l dı..... (SAZ...)

A na be ni ne de.....n ver di..n ya ba na..... (SAZ...)

DENİZ KENARI
(2)

21
Ver se yi din kö yi..... çi ne... ço ba na..... (SAZ...)

23
Dur de yip ya ri..... mi..... dur du... ra... ma dı.....m (SAZ...)

25
Ga vu.. run kö yü..... ne..... sığ dı... ra... ma dı.....m (SAZ...)

27

29

31

33
De niz ke na.. rı na (SAZ..) ek tim no.. hu.. du.....

35
Yar yol la dı be.....n o..... ku dum ke ha..... dı..... (SAZ...)

37
Yar yol la dı be.....n o..... ku dum ke ha..... dı..... (SAZ...)

39
Ak ke ha düs tün de bi ga..... ra... ya... zı.....

41
A... hı na nu hu..... na...n ge çi.r dim ya... zı..... (SAZ...)

DENİZ KENARI
(3)

43
A nam be ni gül dü.....r me di... gül me.. si.....n (SAZ...)

45
Ben den baş ka e.....v la.....t yü zü... gör me si.....n (SAZ...)

47
Yük sek ten gö tü.....rü.....n be nim sa lı mı..... (SAZ...)

49
Bil me yen va rı..... sa..... gör sün ha.. lı... mı..... (SAZ...)

51
Bil me yen va rı..... sa..... gör sün ha.. lı... mı..... (SAZ...)

nilüfer's

3. KITA

Deniz kenarında esvap yüyenler
Yüyüp yüyüp gül dalına serenler
Bizi goyup gurbet ele gidenler
Gurbete gidenler yad olur gider
Anayı babayı unuttur gider
Açın pencereleri esmesin yeller
Senin bana yandığımı bilmesin eller

DENİZ KENARI

Deniz kenarında harman olur mu

Gara sevdalara derman olur mu

Geçmiş şeftalinin dadı olur mu

(nakarat)

Şeftali pazarı guruldu galdı

Yarin düğmeleri çözüldü galdı

Ana beni neden verdin yabana

Verseyidin köy içine çobana

Dur deyip yarimi durduramadım

Gavurun köyüne sığdıramadım

Deniz kenarına ekdim nohudu

Yar yolladı ben okudum kehadı

Ak kehat üstünde bir gara yazı

(nakarat)

Ah'ınan oh'unan geçirdim yazı

Anam beni güldürmedi gülmesin

Benden başka evlat yüzü görmesin

Yüksekte götürün benim salımı

Bilmeyen varısa görsün halımı

Deniz kenarında esvap yüyenler

Yüyüp yüyüp gül dalına serenler

Bizi göyüp gurbete ele gidenler

(nakarat)

Gurbete gidenler yad olur gider

Anayı babayı unuttur gider

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Acem (fa) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

4/4’lük basit ölçüde olan türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi benttir, nazım türü ağıttır. 1. ve 2. kavuştak kısmı bent, 3. kavuştak ise beyit olarak serbest heceyle yazılmıştır. Kafiye şeması ‘‘ a,a,a / (b,b,c,c,d,d) / e,e,e / (f,g,g,h,h) / ı,ı,ı / (i,i)’’ şeklindedir. Ayrılık konusu işlenmektedir.

Makamsal yapısı, ses genişliği ve söz içeriği göz önüne alındığında ortaöğretim kademesinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 9. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanıır’’ ve ‘‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’’ kazanımları için doğrudan materyal olarak kabul edilebileceği öngörülmektedir.

4.1.11. Denize Kalbur Gitti türküsünün notası ve analizi.

DENİZE KALBUR GİTTİ

Yöresi: Bursa

Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Hale Yamaner OKDAN

5

9

A de.. ni zi...m de... ni..... zi.....m A de.... ni zi...m de... ni..... zi.....m

13

Yük lük te ki çe.. yi.... zi.....m Yar yol la rı nı.... bek le..r ke.....n

17

Kül le re dön dü be.. ni.. zi.....m Kül le re dön dü be.. ni.. zi.....m

21

SAZ.....

25

29

De ni.. ze ga...l bır gi...t ti..... Di bi.. ne da...l dı.. gi...t ti.....

33

İ ki... mi zi....n se vi le..... ri..... Yar i ki mi zi....n se vi le..... ri.....

37

Mah şe.. re ka...l dı... gi...t ti..... Mah şe.. re ka...l dı... git ti.....

41

Mah şe.... re ka.....l dı..... gi.....t ti..... nilüfer's

DENİZE KALBUR GİTTİ

A denizim denizim

Yüklükteki çeyizim

Yar yollarını beklerken

Küllere döndü benizim

Denize galbır gitti

Dibine daldı gitti

(Yar) ikimizin sevileri

Mahşere galdı gitti

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Kürdi makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü ağıttır. Kafiye şeması ‘‘ a,a,x,a / b,b,x,b’’ şeklindedir. Ayrılık konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikler, söz içeriği gibi hususlar göz önüne alındığında türkünün ortaöğretim düzeyinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte oyunlu türkü olması hasebiyle 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı ve 12. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziğine ait makamsal eserleri (Kürdi ve Hüseyini makamı) seslendirir’’ kazanımı için de materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.12. Edalı Yar türküsünün notası ve analizi.

EDALI YAR

Yöresi: Bursa - Keles Dolayları
 Kimden Alındığı: Necati Ekşi
 Derleyen: Menteşeli Cengiz Bütün
 Notaya Alan: Tugay Bütün

1. 2.

3

5

7

Mi na.... re den at be ni i na..... şa ğı... tut be ni

9

Mi na.... re den at be ni i na.... şa ğı... tut be ni

11

Üç gün lük yol dan gel di.....m u yu....t be ni.. se....v be..... ni

13

E da..... lı... yar (Saz.....) bu ra.... la ra.. hiç gel mi yo.....n

15

1. 2.

ha yt.....r sı.z yar (Saz.....) ha yt.....r sı.z yar (Saz.....)

niüfer's

EDALI YAR

Ey benim eğri feslim

Dereden odun kestim

Önce kendin gelirdin

Şimdi selamı kestir

(nakarat)

Edalı yar buralara hiç gelmeyon hayırsız yar

Minareden at beni

İn aşağı tut beni

Kaç günlük yoldan geldim

Uyut beni sev beni

(nakarat)

Edalı yar buralara hiç gelmeyon hayırsız yar.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Uşşak makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Bağlantı bölümü serbest nazım ve serbest ölçü ile yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘ a,a,x,a / (b,b) / c,c,x,c / (b,b)’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Eser özellikleri incelendiğinde, türkünün mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmeyle birlikte 9. sınıf ‘dinleme-söyleme’ öğrenme alanı; ‘Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanır’ ve ‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’ kazanımları için materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.13. Elması Var Bağında türküsünün notası ve analizi.

ELMASI VAR BAĞINDA

Yöresi: Bursa - Keles

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI (07.04.2006)

El ma sı var ba ğın da..... a...l tı nı va.....r
 Göy ne ği var ak gi bi..... yo la... gi de.....r
 Men di lim al da nol su.....n so la.r sa va.....r

boy nu.....n da na sı.l e de...m da ya..... na.....
 ok gi..... bi hi çar dı na.... bak mı..... yo.....r
 sın so.....l sun be no ya ri..... sa ra.....n da.....

m su na bo.y lu se..... li.... me.....m dört te li var ya..... nı.....n da
 ... su na bo.y lu se..... li.... me.....m ya vuk lu su yo....k gi..... bi
 ... su na bo.y lu se..... li.... me.....m dün ya no lur sa..... ol..... sun

nitüfer's

ELMASI VAR BAĞINDA

Elması var bağında

Altını var goynunda

Nasıl edem dayanam (suna boylu Selime'm)

Dört deli var yanında

Göyneği var ak gibi

Yola gider ok gibi

Hiç ardına bakmıyon (suna boylu Selimem)

Yavuklusu yok gibi

Mendilim aldan olsun

Solarsa vasın solsun

Ben o yari saramda (suna boylu Selimem)

Dünya n'olursa olsun

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Dik Sümbüle (si b) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

4/4'lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dördlüktür, nazım türü güzellemedir. Bağlantı bölümü serbest nazım ve serbest ölçü ile yazılmıştır.

Kafiye şeması ' a,a,x,a / b,b,x,b / c,c,x,c' şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri, ses genişliği, söz içeriği gibi özellikler incelendiğinde türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses eğitimi veya çalgı derslerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4.1.14. Elmayı Kestim De Soydum türküsünün notası ve analizi.

ELMAYI KESTİM DE SOYDUM

Yöresi : Bursa

Kaynak: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI (10/08/2011)

♩ = 240

E...l ma yı..... kes tim de so.....y
E...l ma nı.....n bir ya nı çu.....

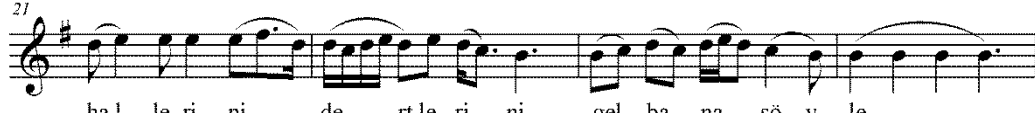
dum ya ri ma ma..n a..... ma.....n a..... ma..n be...n yar sı.....z
kur ya ri ma ma..n a..... ma.....n a..... ma..n sev di ği mi.....n

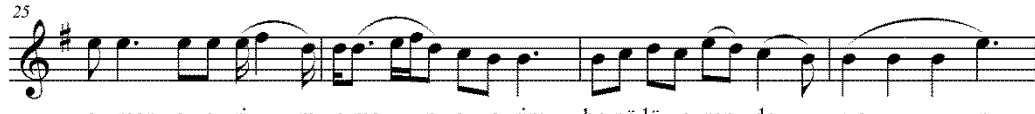
be.....n yar sıız can la ri ma do...y du.....m du.....m
se.....v di ği min göz le... ri... ça.... kı.....r kı.....r

a man a ya ri..m a ma.....n a ya rim o lu.....r mu bö...y le.....

ha.l le ri ni..... de.....rt le ri.. ni gel ba.. na... sö...y le.....

a man a ya ri.....m a ma.....n a ya rim be n ö lü ve ren de..... yo.....n

yo.l la rı na.. bo.....y la rı na delo lu ve re.n de.. yo.....n yo.....n

hilüfer's

ELMAYI KESTİM DE SOYDUM

Elmayı kestim de soydum yarım aman (aman)

Ben yarsız canlarıma doydum

(nakarat)

Aman a yarım (aman a yarım) olur mu böyle

Hallerini dertlerini gel bana söyle

Aman a yarım (aman a yarım) ben ölüveren deyon

Yollarına boylarına del'oluveren deyon

Elmanın bir yanı çukur

Sevdiğimin gözleri çakır

(nakarat)

Aman a yarım (aman a yarım) olur mu böyle

Hallerini dertlerini gel bana söyle

Aman a yarım (aman a yarım) ben ölüveren deyon

Yollarına boylarına del'oluveren deyon

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'si' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Segah makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Sümbüle (sib) perdeleri içinde 9 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Bağlantı bölümü dörtlüktür ve serbest hece ölçüsü ile yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘’ a,a / (b,b,c,c) / d,d / (b,b,c,c) ’’ şeklindedir.

Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri, ses genişliği gibi hususlar incelendiğinde türkünün mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 11.sınıf ‘’dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘’Türk müziğine ait makamsal eserler seslendirir (Segah makamı)’’ kazanımı için doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.15. Evlerinin Önü Furun türküsünün notası ve analizi.

EVLERİNİN ÖNÜ FURUN

Yöresi: Bursa - Keles dolayları
 Kaynak: Dağder Bakır Grubu
 Derleyen: Mentese Cengiz BÜTÜN
 Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI (02.04.2006)

1. 2.

4
 E...v le ri... nin ö..... nü..... fu..... ru.....

7
n fu run tü te.....r

10
 bu..... ru.....n bu..... ru.....n Ben git mem bu.....

13
 e.....v de..... du..... ru.....n be ni de güç çü.....k

16
 ga yı ni..... ma..... ve..... ri.....n

19 §
 o.....l ma dı a.. ya ri.....m ol ma.. dı..... söz ye ri..... ni.....

22
 bu...l ma dı..... i ki mi ze o... la.....n ga dı.....r li.....k

25 SON
 ki..m se le..... re..... o.....l ma dı..... (SAZ.....)

EVLERİNİN ÖNÜ FIRIN
(2)

28 1. 2.

.....) E...v le ri.... nin

31 ö..... nü..... i..... ğ de.....

34 i..... ğ de nin dal le..... ri.....

37 ye.....r de..... uy ya.....n a ya ri....m sa..... ba.....h

40 o.....l du..... sa ba...h ol du.....

43 sa..... ba.....h o.....l du.... dün ya.... başı ma.....

46 zi.....n da.....n o.....l du.....

mitifer's

Dağder : Dağ derneği

Bakır Grubu: Bu derneğin bakır çalıp türkü söyleyen kadınlar grubu

EVLERİNİN ÖNÜ FIRIN

Evlerinin önü fırın

Fırın tüter burum burum

Ben gitmem bu evden durun

Beni de güççük gaymıma verin

(nakarat)

Olandı a yarım olmadı

Söz yerini bulmadı

İkimize olan gadirlik

Kimselere olmadı

Evlerinin önü iğde

İğdenin dalleri yerde

Ben gitmem dururun bu evde

Beni de güççük gaymıma verin

(nakarat)

Olandı a yarım olmadı

Söz yerini bulmadı

İkimize olan gadirlik

Kimselere olmadı

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘’la’’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 9 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

8'li hece ölçüsünde olan kıtaların dördüncü cümlelerde ölçüyü değiştirdiği görülmektedir. Nazım şekli semai, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü ağıttır. Bağlantı bölümü dörtlüktür ve serbest hece ölçüsü ile yazılmıştır.

Kafiye şeması “ a,a,a,x / (b,b,c,b) / d,d,d,x / (b,b,c,b)” şeklindedir. Ayrılık konusu işlenmektedir.

Makam özellikleri ve seyir yapısı göz önünde bulunduğunda türkünün mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 12. sınıf “dinleme-söyleme” öğrenme alanı; “Türk müziğine ait makamsal eserleri (Kürdi ve Hüseyini makamı) seslendirir” kazanımı için materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.16. Geçemedim A Yarım türküsünün notası ve analizi.

GEÇEMEDİM A YARIM

Yöresi: Bursa - Orhaneli - Kemalpaşa

Kaynak: Fadıl - Mentеше - Sincansarnıç Köyleri Bayanları

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Süleyman ŞENEL

ka.....l mı şı.....m ta güç çük te.....n

se.....v da..... la..... ra..... ka.....l mı şı.....m

ne yan da sı.....n sü.....r me li pa la zı.....m

ne ya.....n da..... üç beş gün dü.....r

gö..... re..... me..... yo.....m ü.....r ya.....m da.....

Ge çe me dim a ya ri.....m de re..... le..... ri.....n

se.....l le rin de.....n gur tu la ma dı.....m

ü ve.....y a na nt.....n e.....l le. rin de.....n

en gin de re..... le ri.....n su..... yu.....

bu la.....n sı.....n her kes sev di.....

GEÇEMEDİM A YARIM
(2)

23
yi ni..... a.....l sı.....n do la.....n sı.....n

25
ne ya...n da sı.....n sü.....r me li pa la zı.....m

27
ne ya.....n da..... üç beş gün dü.....r

29
gö.... re.... me... yo.....m ü.....r ya...m da.....

31
e mi ri sen a ya ri.....m e mi.....r ba...ğ la ya...m

33
ba şı..... na..... ben da ya na mı ya.....m

35
si.....l gö.... zü.... nü.....n ya şı..... na.....

37
gel be ri a ya ri.....m ge...l be ri bi...r ba.....

39
şı ni..... çi.....n çek ti ği...m çi.....

41
le le.....r ya...r se..... ni ni..... çi.....n

43
A şam a şa.....m a..... şa...m la.... ra.....

GEÇEMEDİM A YARIM
(3)

45
ka.....l mı şı.....m ta güç çük ke.....n

47
se...v da.... la.... ra..... ga.....r mı şı.....m

49
sel ler al dı..... de...y me..n le ri mi.....n

51
be.....n di ne..... her kes düş tü.....

53
be...n dü şe me... di.....m de.....n gi me.....

55
yağ mur yağ sa..... a ka.....n se...l le.....r

57
o.....l ma sa..... ö lüm de ol sa.....

59
şu a.....y rı.... lı.....k o.....l ma sa.....

61
ne ya.....n da sı.....n sü...r me li pa la zı.....m

63
ne ya.....n da..... dü şü nür se.....m

GEÇEMEDİM A YARIM
(4)

65

 ö.....y le gö rü yo.....m ü.....r ya.....m da.....

67

 a şam a şa.....m a..... şa...m la..... ra.....

69

 ka.....l mı şı.....m ta güç çük te.....n

71

 se...v da..... la..... ra..... ka.....l mı şı.....m
 nilüfer's

GEÇEMEDİM A YARİM

Geçemedim a yarım derelerin sellerinden

Gurtulamadım üvey ananın ellerinden

Engin derelerin suyu bulansın

Herkes sevdiğini alsın dolansın

(nakarat)

Ne yandasın sürmeli palazım ne yanda

Üçbeş gündür göremeyon üryamda

Aşam Aşam aşamlara galmışın

Ta güccükten sevdalara garmışın

Emir isen a yarım emir bağlayam başına

Ben dayanamayon sil gözünün yaşına

Gel beri a yarım gel beri bi başın için

Çektiğim çilerler yar senin için

(nakarat)

Ne yandasın sürmeli palazım ne yanda

Üçbeş gündür göremeyon üryamda

Aşam Aşam aşamlara galmışın

Ta güccükten sevdalara garmışın

Seller aldı değmenlerimin bendine

Herkes düştü ben düşemedim dengime

Yağmur yağsa akan seller olmasa

Ölüm olsa şu ayrılık olmasa

(nakarat)

Ne yandasın sürmeli palazım ne yanda

Üçbeş gündür göremeyon üryamda

Aşam Aşam aşamlara galmışın

Ta güccükten sevdalara garmışın

*Aşam: Ayşem

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘‘ a,a,b,b, / (c,c,d,d) / e,e,f,f / (c,c,d,d) / g,g,h,h / (c,c,d,d)’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği ilköğretim için uygun olsa da söz içeriği ve makamsal özellikleri göz önüne alındığında türkünün ortaöğretim düzeyinde kullanılmasının daha uygun olacağı düşünülmekle birlikte 9. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanır’’ ve ‘‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’’ kazanımları için doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.17. Gelemiş Havası türküsünün notası ve analizi.

GELEMİÇ HAVASI (ERKEK OYUNU)

Yöresi: Bursa

Derleyen: Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI (09.08.2011)

♩

4

7

10

A buy de..... yi...m buy de yi.....m
**** bo....s ta.....n o lur mu.....

13

se re..... yi..m gu.. ru... de..... yi...m (SAZ.....)
di.....l le.. re de..s tan o.... lu.....r mu....

16

se ni.....n da.....t lı... di..l le.. ri ni..... o.ğ lan ya ra... man
be ni.....m ya..... rim a..s ke...r de..... o.ğ lan ya ra... man

19

ne re..... de... u..... nu de... yi...m ga ya ba şı... na.....
a ce.....p te..r hi.....s o lu..r mu....

22

ga ya..... ba şı na..... da ha ye ni.. gi.....r mi.....ş o....n beş ya şı na....

25

ga ya ba şı na..... ga ya..... ba şı na..... al be ni ya nı na.....

28

nilüfer's
ya nı..... ba şı na..... **** ta....r la da

GELEMİÇ HAVASI

A buydeyim buydeyim

Sereyim gurudayım

Senin datlı dillerini (oğlan yar aman)

Nerede unudayım

(nakarat)

Gaya başına gaya başına

Daha yeni girmiş onbeş yaşına

Gaya başına gaya başına

Al beni yanına yanı başına

Tarlada bostan olur mu

Dillere destan olur mu

Benim (de) yarım askerde (oğlan yar aman)

Acep terhis olur mu

(nakarat)

Gaya başına gaya başına

Daha yeni girmiş onbeş yaşına

Gaya başına gaya başına

Al beni yanına yanı başına

Not: Düğünlerde erkekler tarafından oynanan oyunlu bir türküdür, ismini Gelemiş Köyünden almaktadır.

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir, eser içerisinde Karcıgar inişlere rastlanılmıştır. Ses sahası, Irak (fa#) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Bağlantı kısmı serbest hece olarak yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘‘ a,a,x,a / (b,b,b,b) / c,c,x,c / (b,b,b,b)’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, makamsal özellikleri ve nota süreleri açısından incelendiğinde türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitim veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı eğitimlerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte oyunlu türkü olmasından dolayı 6.sınıf ‘‘müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı ve 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı için materyal olarak kullanılabileceği de öngörülmektedir.

4.1.18. Gınıktan Çıktım Yoruldum türküsünün notası ve analizi.

GINIKTAN ÇIKTIM YORULDUM

SEKME (KADIN OYUN HAVASI)

Yöresi : Bursa

Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Yücel PAŞMAKCI

5
Gı nık ta.n çık tı.m yo... ru.l dum Gı nı...k tan çı.....k
Şu gı m... ğın al.t ya nı de.y men Şu gı... nı ğı.....n
Şu gı m... ğın al.t ya nı ha.ş haş Şu gı... nı ğı.....n

8
tı...m yo.... ru...l dum Ben bir gü ze..... le..... vu... ru...l dum
al...t ya nı de..y men Can dır ma la.....r o.....l mu.ş se..y men
11 al...t ya nı ha.ş ha.ş Çi çek aç mı.....ş o.....l mu.ş bi...r hoş

14
ya ri ma ma na... ma.....n sa na da ya na..... mam ya şın kü çük em me.....

17
i le i na na..... mam a man da he.....y ni nom gü lü.m de he.....y ni no....m

20
he.....y ya ri ma man Bur sa..... o yar be nim ol..... sa

23
ya ri ma man bey ce..... o yar be nim ey..... ce a man da he.....y ni no....m

gü lü....m de he.....y ni no.....m he.....y ni no.....m DC

1.KITA

Gınıktan çıktım yoruldum
Ben bir güzele vuruldum

2.KITA

Gınığın alt yanı deymen
Candırmalar olmuş seymen

3.KITA

Gınığın alt yanı haş haş
Çiçek açmış olmuş bir hoş

BAĞLANTI

Yarım aman aman sana dayanamam, Yaşın küçük emme ille inanamam
Aman da hey ninom gülüm de hey ninom

Yarım aman aman Bursa o yar benim olsa, Yarım aman aman Beyce o yar benim eyce
Aman da hey ninom gülüm de hey ninom hey

Beyce: Orhaneli kazasının eski adı

Gınık (Kınık): Büyükorhana bağlı belde

GINIKTAN ÇIKTIM YORULDUM

Gınıktan çıktım yoruldum

Ben bir güzele vuruldum

(nakarat)

Yarım aman aman sana dayanamam

Yaşın güççük emme ile ile inanamam

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

Yarım aman Bursa o yar benim olsa

Yarım aman Beyce o yar benim eyce

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

Şu gınığın alt yanı deymen

Candırmalar olmuş seymen

(nakarat)

Yarım aman aman sana dayanamam

Yaşın güççük emme ile ile inanamam

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

Yarım aman Bursa o yar benim olsa

Yarım aman Beyce o yar benim eyce

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

Şu gınığın alt yanı haş haş

Çiçek açmış bir hoş bir hoş

(nakarat)

Yarım aman aman sana dayanamam

Yaşın güççük emme ile ile inanmam

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

Yarım aman Bursa o yar benim olsa

Yarım aman Beyce o yar benim eyce

Aman da hey ninom gülüm de hey ninom (hey)

*Değmen: değirmen

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘sol’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Nikriz makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Irak (fa#) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Bağlantı kısmı bent olarak yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘ a,a, / (b,b,c,d,e,c) / f,f / (b,b,c,d,e,c) / g,g / (b,b,c,d,e,c)’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri, ses genişliği ve usul yapısı incelendiğinde türkünün üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı derslerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 6. sınıf ‘dinleme-söyleme’ öğrenme alanı; ‘Türk müziğinin makamsal yapıda olduğunu (Nikriz makamı) fark eder’ kazanımı ve oyunlu türkü olması hasebiyle ‘müziksel yaratıcılık’ öğrenme alanı; ‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’ kazanımı ile 8. sınıf ‘müzik kültürü’ öğrenme alanı; ‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’ kazanımı için materyal olarak da kullanılabileceği öngörülmektedir.

4.1.19. Guguk Kuşu Türküsünün Notası ve Analizi.

GUGUK KUŞU

Yöresi: Bursa

Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Özlem ELİTAŞ (17.09.2012)

Gu guk ku şu..... gu guk ku şu..... sen bi lir si.....n ya zı kı şı

Ö te ri si.....n sa at ba şı dağ la rın şe.n li... ği.... gu guk

nilüfer's

Guguk senin kanadın kare
Gurbete düştün ne çare
Var git guguk yavrun ara
Dağların şenliği guguk

Guguk senin kanadın aktır
Gittiğin yollar ıraktır
Tüneğin dallı budaktır
Dağların şenliği guguk

Guguk kaçtı dağlar aştı
Yavrusundan ayrı düştü
İki yıl sonra göründü
Dağların şenliği guguk

GUGUK KUŞU

Guguk senin kanadın kare

Gurbete düştün ne çare

Var git guguk yavrun ara

Dağların şenliği guguk

Guguk senin kanadın aktır

Gittiğin yollar ıraktır

Tüneyin dallı budaktır

Dağların şenliği guguk

Guguk kaçtı dağlar aştı

Yavrusundan ayrı düştü

İki yıl sonra görüştü

Dağların şenliği guguk

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Acem (fa) perdeleri içinde 6 ses genişliğindedir.

4/4’lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü ağıttır. Kafiye şeması ‘a,a,a,b / c,c,c,b / d,d,d,b’’ şeklindedir. Ayrılık konusu işlenmektedir.

Ses genişliği açısından ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde kullanılabilirliği düşünülse de işlediği konu ve makamsal yapısı özellikle de nota süre değerleri bakımından üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı öngörülmüştür.

4.1.20. Günlerim Cuma türküsünün notası ve analizi.

GÜNLERİM CUMA

Yöresi: Bursa - Keles - Yağcılar Köyü
 Kaynak Kişi: Celalettin Çavuş
 Derleyen: Menteşeli Cengiz Bütün
 Notaya Alan: Tugay Bütün

3
5
7
9
11
13
15
17
19

Gün le rim cu ma..... a.k şa.....m o.....l du..
 (Saz) Gün le rim cu ma..... a.k şa.....m o.....l du.....
 u...r gan ba şu... cum da (Saz...) yas tı ğım ol... du.....
 ur gan ba şu... cum da.. (Saz...) yas tı ğı.....m ol... du
 bu iş ler de... biz le re..... kas tı na...n o.....l du..
 bu iş ler de biz le re..... kas tı na...n o.....l du.....
 sen ağ la ma... ga... ri.p a na...m bu iş le.....r o... lu.....r
 bu nu ya pa...n vi...c dan sı.....z Al lah tan bu.. lur

nilüfer's

GÜNLERİM CUMA

Günlerim Cuma akşamı oldu

Urgan başucumda yastığım oldu

Bu işlerde bizlere kastınan oldu

(nakarat)

Sen ağlama garip anam bu işler olur

Bunu yapan vicdansız Allah'tan bulur

Evimizin önü değmen deresi

Boğazımdan hiç gitmiyor urgan beresi

Dönüp baktım acep bura neresi

(nakarat)

Sen ağlama garip anam bu işler olur

Bunu yapan vicdansız Allah'tan bulur

Evimizin önü camiye yakın

Gelin gomşularım halime bakın

Kör olası Ayşe'yi türküye yakın

(nakarat)

Sen ağlama garip anam bu işler olur

Bunu yapan vicdansız Allah'tan bulur

Garagoldan gelir Tahsin candırma

Anacığım yataklarım Galdırma

Başçavuşum ifademi durdurma

(nakarat)

Darağacı benim yatağım oldu

Urgan başucumda yastığım oldu

*Candırma: jandarma

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

4/4'lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi benttir, nazım türü taşlamadır. Bağlantı kısmı beyit olarak yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘ a,a,a / (b,b) / c,c,c / (b,b) / d,d,d / (b,b) / e,e,e / (f,f)’ şeklindedir. İhanet konusu işlenmektedir.

Söz içeriği, işlediği konu, makamsal yapısı, nota süre değerleri ve ezgisel seyri bakımından incelendiğinde üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı öngörülmüştür.

4.1.21. Hamamın Yolları türküsünün notası ve analizi.

HAMAMIN YOLLARI

Yüresi: Bursa
Derleyen: Cengiz BÜTÜN (Menteşeli)
Derleme Tarihi: 17.09.2012
Notaya Alan: Özlem ELİTAŞ

Ha ma ma gi... de.....r ken yo.....l bu la ma..... dı..m a man a man
Ha ma mın ku..b be..... si ki re.....ç te no..... lu...r a man a man

Ha ma ma gi... de.....r ken yo.....l bu la ma..... dı..m a man a man
Ha ma mın ku...b be..... si ki re.....ç te no..... lu...r a man a man

Çev re mi a.... sa..... ca.....k da..l bu... la ma dı.....m (SAZ.....)
A da..... mın gü... ze..... li..... t ra.....ş ta no lu.....r (SAZ.....)

da...l bu.. la ma dı.....m (SAZ.....) Ken di me mü.... na..... sip
t ra.....ş ta no lu.....r (SAZ.....) Kız la rın gü..... ze..... li

ya.....r bu la ma..... dı..m a man a man yar gü le gü le... ay..... rı.....
gü le.....ç te no..... lu...r a man a man yar gü le gü le... ay..... rı.....

la lim e şim a...y le me ge.....l ci va nı..m be ni yoldan e.....y le me ge.....l (SAZ...)
la lim e şim a...y le me ge.....l ci va nı..m be ni yoldan e.....y le me ge.....l (SAZ...)

nilüfer's

HAMAMIN YOLLARI

Hamama giderken yol bulamadım (aman aman)

Çevremi asacak dal bulamadım

Kendime münasip yar bulamadım (aman aman)

(nakarat)

Yar güle güle ayrılalım eşim ayleme gel

Civanım beni yoldan eyleme gel

Hamamın kubbesi kireçten olur (aman aman)

Adamın güzeli traştan olur

Gızların güzeli güleçten olur (aman aman)

(nakarat)

Yar güle güle ayrılalım eşim (ayleme gel)

Civanım beni yoldan eyleme gel

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Irak (fa#) ve Acem (fa) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

4/4'lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

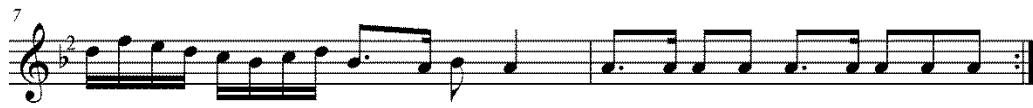
11'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi benttir, nazım türü güzellemedir. Kavuştak kısmı beyit olarak yazılmıştır. Kafiye şeması ‘a,a,a / (b,b) / c,c,c / (b,b)’ şeklinde. Sevgi konusu işlenmektedir.

Söz içeriği, işlediği konu, makamsal yapısı ve nota süre değerleri bakımından ele alındığında sadece üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı öngörülmüştür.

4.1.22. İğde Dalı türküsünün notası ve analizi.

İĞDE DALI

Yöresi: Bursa - Kemalpaşa ve Keles ilçeleri
 Kaynak: Sincansarmıç, Kıranışıklar ve
 Mentеше Köyleri Bayanları
 Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN
 Notaya Alan: Mesruh SAVAŞ

İĞDE DALI
(2)

17

 gel sa... rı... la.....m ya ta.....m a man a ma..n

19

 gel sa... rı... la.....m ya..... ta.....m ho...p de...y ve
 ve..... ho...p de...y ve

21

 ha di gü... zel ho...p de.....y ve..... sa at beş de
 ha di gü... zel ho...p de.....y ve..... sa at beş de

23

 ge len le... re yo...k de.....y ve (SAZ.....)
 ge len le... re yo...k de.....y

nilüfer's

2. KITA

Çıktım iğdenin taline gırlıverdi eşim aman gırlıverdi
 Yare saran gar beyazgollarım yoruluverdi aman aman yoruluverdi

Goyun gözlü zeynabım zeynabım ben sana doymadım
 Goyun gözlü zeynabım zeynabım ben sana doymadım

3.KITA

Girdim yarın bahçasına güllerinen oynar aman aman güllerinen oynar
 Gülleri bırakmış o güzel zillerinen oynar aman aman zillerinen oynar

Nar yolla hadi güzel nar yolla saat beşde sarılacak yar yolla
 Hop dey ve hadi güzel hop dey ve saat beşde gelenlere yok dey ve

İĞDE DALI

Çıktım iğdenin taline gül tutam tutam (aman aman)

Ben gülleri neyleyem gel sarılam yatam

(nakarat)

Goyun gözlü Zeynab'im ben sana doymadım

Girdim yarin bahçasına güllerinen oynar (aman aman)

Gülleri bırakmış o güzel <illerinen oynar

(nakarat)

Goyun gözlü Zeynab'im ben sana doymadım

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'la'' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Uşşak makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Acem (fa) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması " a,a / (b) / c,c / (b) " şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Türkünün müzikal ve edebi özellikleri göz önüne alındığında ezgi seyri ve söz içeriği bakımından üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4.1.23. İki De Keklik türküsünün notası ve analizi.

İKİ DE KEKLİK

Yöresi: Bursa - Keles

Kaynak: Kırarışıklar Köyü ve Mentеше Köyü Bayanları

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Figen BULDU

İ ki de kek li.....k se kip ge lir
iz mir da ğı.....n da.....n a man da... ğı.....n
da.....n şa hin bül bü.....l
ö tüp ge.. li.....r ya... ri.n yo... lu.....n da.....n
a... man yo... lu.....n da.....n (SAZ.....n)

İKİ DE KEKLİK
(2)

28
aş tı da git ti..... gö..... re..... me.. dim yo... lu

31
mu..... yar se nin yo... lu..... nu..... (SAZ.....

34
.....) fi da..... na be.....n ze.....t ti.....m

37
gi.....z se nin bo.... yu nu.....

39
ya.r se nin bo..... yu..... nu..... (SAZ.....)

nilüfer's

İKİ DE KEKLİK

İki de keklik sekip gelir İzmir Dağı'ndan (aman dağından)

Şahin bülbül ötüp gelir yarin bağından (aman bağından)

(nakarat)

Aştı da gitti göremedim yolunu (aman yolunu)

Fidana benzettim yar senin boyunu (aman boyunu)

Zeynep'e yaptırdım altından sini (aman vay sini)

Mektuba yazdırdım Zeynep'im seni (aman vay seni)

(nakarat)

Aştı da gitti göremedim yolunu (aman yolunu)

Fidana benzettim yar senin boyunu (aman boyunu)

Bizim evlerimiz yayla düzünde (aman düzünde)

Böyle gaş göz m' olur Yörük gızında (aman gızında)

(nakarat)

Aştı da gitti göremedim yolunu (aman yolunu)

Fidana benzettim yar senin boyunu (aman boyunu)

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'la'' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Hicaz (do#) perdesi çıkıcı durumda yarım ses pesleşerek Çargah (do) perdesi olarak kullanılmaktadır. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘‘ a,a, / (b,b) / c,c / (b,b) / d,d / (b,b) ’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ezgidaki seyir ve değiştirici işaretler göz önüne alındığında sadece mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünölmekle birlikte kadınlara ait oyunlu türkü olması sebebiyle 6.sınıf ‘‘müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı ve 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı için materyal olarak kullanılabilceği de öngörülmektedir.

4.1.24. İpeğim türküsünün notası ve analizi.

İPEĞİM

Yöresi: Bursa
 Kimden alındığı: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
 Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
 Notaya alan: Nilüfer GÖL

İ pe..... ği.....m a...l ye şil i..... pe..... ğim a man a..... ma...n

İ pe..... ği.....m (Saz..) a..l yeşil i..... pe.... ğim a man a.... man

Be.n şaş tı.....m ne re..n den ö.... pe..... yi.....m (Saz...) (2.de - ne re ler den)

Ne o lu..r du..... e...v le.n me... ye.....y dım a man a..... ma...n

Ne o lu..r du..... (Saz...) ev le.n me... ye...y dım a man a.... man

A ma nı na ma.....n o lu.....r mu... bö.....y le..... (Saz...)

Ga ra göz lü.....m ha..l le ri ni.... sö.....y le..... (Saz...)

İPEĞİM

sayfa - 2

33

Saz.....

36

39

42

Yıl dı... zı..... da.y le rin yı..l dı..... zı.. a man a..... ma...n

45

Yıl dı... zı..... (Saz.) dağ la rın yı..l dı..... zı.. a man a.... man

49

Go ca ga... la.....r bağ la.r yaz ma..... yı..... (Saz....)

52

Genç gız la.....r se ve.....r ge.z me yi... a ma.....n a..... ma.....n

55

Genç gız la.....r (Saz.) se ve.....r ge.z me yi.. a ma..n a..... man

59

A ma nı na ma.....n o lu.....r mu... bö.....y le..... (Saz....)

62

Ga ra göz lü.....m ha..l le ri ni... sö.....y le..... (Saz....)

nilüfer's

İPEĞİM

İpeğim al yeşil ipeğim (aman aman)

Ben şaştım nerelerden öpeyim

Ne olurdu evlenmeyeydim (aman aman)

(nakarat)

Amanın aman olur mu böyle

Gara gözlüm hallerini söyle

Yıldızı, dağların yıldızı (aman aman)

Goca galar bağlar yazmayı

Genç kızlar sever gezmeyi (aman aman)

(nakarat)

Amanın aman olur mu böyle

Gara gözlüm hallerini söyle

*Goca galar: Koca kadınlar

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Hüseyini(mi) perdeleri içinde 6 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi benttir, nazım türü güzellemedir. Bağlantı kısmı beyit olarak 10'lu hece ölçüsünde yazılmıştır.

Kafiye şeması " a,a,a / (b,b) / c,c,c / (b,b) " şeklindedir. Konu olarak sevgi işlenmektedir.

Makam özellikleri, ses genişliği, usul yapısı ve söz içeriği açısından en uygun kullanım alanının ortaöğretim kademesi olduğu düşünölmekle birlikte 9. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziği makamsal yapısını (Uşşak ve Hicaz makamları) tanır’’ ve ‘‘Türk müziğine ait eserler (Uşşak ve Hicaz makamları) seslendirir’’ kazanımları için doğrudan materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.25. Karanfıl Dallarır Mı türküsünün notası ve analizi.

KARANFİL DALLANIR MI

Yöresi: Bursa / Dağ yöresi
 Kaynak Kişi: Necati Ekşi / Menteşeli Cengiz Bütün
 Derleyen: Menteşeli Cengiz Bütün
 Notaya Alan: Nilüfer GÖL / 30.01.2014

1. 2.

3

5

7

Ka ra.....n fi.....l da.....l la nı...r mı.....

9

da.....l la rı..... sa.....l la.. nı.....r mı..... (Saz.....)

11

Ken di si ge le.....n gü ze..... li.....

13

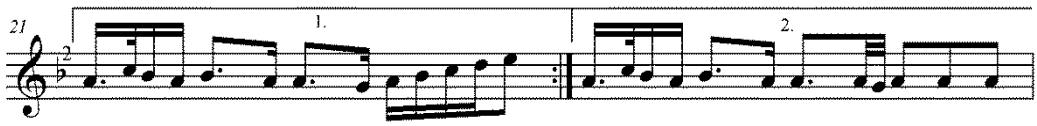
fa di... me ma ma na..... ma.....n sa...r ma..... da.....n yo.....

15

1. 2.

la nı.....r mı (Saz.....) la nı.....r mı (Saz.....)

KARANFİL DALLANIR MI
sayfa - 2

Es me... ö..... rü.....z ger es..... me.....

de re..... de.....n ga..... vak ke.....s me..... (Saz.....)

be ni.....m de ya... ri.....m var di..... ye.....

fa di... me ma ma na..... ma.....n be...n de.....n se..... la.....

mı ke.....s me (Saz.....) mı ke.....s me (Saz.....) ^{nilüfer's}

KARANFİL DALLANIR MI

Karanfil dallanır mı

Dalları sallanır mı

Kendisi gelen güzel (Fadimem aman aman)

Sarmadan yollanır mı

Esmeye örüzgar esme

Dereden gavak kesme

Benim yarım var diye (Fadimem aman aman)

Benden selamı kesme

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcıgar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Irak (fa#) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 10 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir.

Kafiye şeması " a,a,x,a / b,b,x,b " şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, söz içeriği, nota süre değerleri hususları dikkate alındığında türkünün kullanılabileceği uygun öğretim kademesinin üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlar olduğu düşünülmektedir.

4.1.26. Kiremit Bacaları türküsünün notası ve analizi.

KİREMİT BACALARI

Yöresi: Bursa / Keles
 Kaynak Kişi: Mentşeli Cengiz Bütün
 Notaya Alan: Mehmet Öcal
 Derleme Tarihi: 2010
 Düzenleyen: Nilüfer Göl

KİREMİT BACALARI (sayfa 2)

15

A gü.. ze li....m a ki..... ba.. n....m bal goy muş ba nı.....p du ru.....

17

Naz lı.. ya rı....n gaş la..... rın da..... dü.....n ya lar dö nü.....p du ru.....

1. KITA

Kiremit bacaları
Geymiş alacaları
Nerde güzel gelin varsa
Gebersin gocaları

NAKARAT...

A güzelim a kibarım
Bursa Keles değil mi
Nereye varsan a güzelim
İl kapısı değil mi

A güzelim a kibarım
Bal goymuş banıp duru
Nazlı yarin gaşlarında
Dünyalar dönüp duru

2. KITA

Yoldan gelen bir kişi
Elinde oya işi
Gel gaçalım a güzelim
Mapuslar bizim için

NAKARAT...

A güzelim a kibarım
Kağnyı yürüdürüm
Korkuyosan kostak (gavır) gelin
Yaşımı büyüdürüm

A güzelim a kibarım
Bursa Keles değil mi
Nereye varsan a güzelim
İl kapısı değil mi

3. KITA

Ayağında pijama
Cama gel güzel cama
Herkes sevdiğine sarsa
Dünya nolur acaba

NAKARAT...

A güzelim a kibarım
Saçaktan öten guşlar
Yaktı beni küller etti
Gaş altından baktışlar

A güzelim a kibarım
Kağnyı yürüdürüm
Korkuyosan gavır gelin
Yaşımı büyüdürüm

KİREMİT BACALARI

Ayağında pijama

Cama gel güzel cama

Herkes sevdiğine sarsa

Dünya n'olur acaba

(nakarat)

A güzelim (a) kibarım

Bursa Keles değil mi

Nere varsan (a) güzelim

İl kapısı değil mi

Allı basmam asılsın

Sandıklarda basılsın

Soramadım hallerini

Görmeyeli nasılsın

(nakarat)

A güzelim (a) kibarım

Bal koymuş banıp duru

Nazlı yarin baş(lar)ında

Dünyalar dönüp duru

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ve Hicaz ailesi dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Geveşt (fa#3) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir.

Kafiye şeması ‘ a,a,x,a / (b,c,d,c) / e,e,x,e / (b,f,g,f)’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ezgi yapısı, söz içeriği, nota süre değerleri gibi hususlara dikkat çekildiğinde türkünün kullanılabileceği uygun öğretim kademesinin üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlar olduğu düşünülmektedir.

4.1.27. Koroğlu Çeşitlemesi türküsünün notası ve analizi.

KÖROĞLU ÇEŞİTLEMESİ

Yöresi: Dağ yöresi, İnegöl ve Kemalpaşa
Sincansarnıç köyleri
Kaynak kişiler: Hanife Elagöz (56) -
Şerife Kaya (82) - Cahide Çiçek (73)
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Nilüfer GÖL / 27.01.2014

Hay hay da hay hay da ya de ya..... de ye..... ya de ya..... de ye.....

Yar açmış gol la..... rı..... sa rı lam di.. ye..... sa rı lam di ye.....

(SAZ.....)

Hey he.....y gi ne de he.y hey (Saz.....)

gi ne de hey hey (Saz..) sa ray lar yap tır dı.....m bir uç tan u..... ca (Saz.....)

bir uç tan u..... ca (Saz..) i çin de yat ma.... dı.....m üçgün üç ge.... ce a.....h

üç gün üç ge.... ce (Saz..) yar açmış gol la... rı..... sa rı lam di.. ye o.....f

KÖROĞLU ÇEŞİTLEMESİ

sayfa - 2

22

sa rı lam di... ye (Saz.) sa bah lar ol ma..... sı.....n sar dı ğım ge ce.....

25

sar dı ğım ge ce..... (Saz.....)

28

nilüfer's

.....)

1. KITA

Hey hey gine de hey hey
 Saraylar yaptırdım bir uçtan uca
 İçinde yatmadım üç gün üç gece
 Yar açmış golları sarılam diye
 Sabahlar olmasın sardığım gece

2. KITA

Hey hey gine de hey hey
 Sabah erken kalktım hamır yağurdum
 Tekenin başında yattım uyudum
 Haydi Köroğlu haydi yar diye diye
 Yar açmış golları sarılam diye

3. KITA

Hey hey gine de hey hey
 Sabah ezeninde gördüğüm tilki
 Mavzerim olaydı vururdum belki
 Haydi Köroğlu haydi yar diye diye
 Yar açmış golları sarılam diye

KÖROĞLU

(Hey hey gine de hey hey)

Saraylar yaptırdım bir uçtan uca

İçinde yatmadım üç gün üç gece

Yar açmış golları sarılam diye

Sabahlar olmasın sardığım gece

(Hey hey gine de hey hey)

Sabah erken kalktım hamır yoğurdum

Tekenin başında yattım uyudum

Haydi Köroğlu haydi yar diye diye

Yar açmış golları sarılam diye

(Hey hey gine de hey hey)

Sabah ezeninde gördüğüm tilki

Mavzerim olsaydı vururdum belki

Haydi Köroğlu haydi yar diye diye

Yar açmış golları sarılam diye

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

10/8'lik karma usulde olan türkünün düzum şekli 2+3+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır, nazım birimi dörütlüktür, nazım türü güzellemedir. 2. ve 3. kıtanın 3. Cümlelerinde 12'li hece ölçüsü görülmektedir.

Kafiye şeması ‘a,b,c,b / d,d,e,e / f,f,e,e’” şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri, usul yapısı dikkate alındığında türkünün mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılabileceği düşünülmele birlikte 11. sınıf ‘‘müziksel algı ve bilgilenme’’ öğrenme alanı; ‘‘aksak ölçüleri (5/8,7/8) tanır’’ kazanımı için doğrudan materyal olabileceği de öngörülmektedir.

4.1.28. Mehmet türküsünün notası ve analizi.

MEHMET (Kadın Oyun Havası)

Yöresi: Bursa
Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN
Notaya Alan: Yücel PAŞMAKÇI (2005)

5
Meh met meh met me....h me.....t a yoğ la....n me.....h

8
me.....t a yoğ la....n me.....h me.....t

11
A..l du vak a.....l tı...n da..... gu ru..... lur ce.n ne.....t

15
Ö...p me si farz i se..... sev me si..... sü.....n

18
ne.....t sev me si..... sü.....n ne.....t

21
o... şe ye o..... şe.. ye..... var dı...m kö şe.... ye.....

25
şi pi dik ya.. na.....k la rın da.....n öp ve dim a..y şe ye..... SON

29
(SAZ.....)

MEHMET
(Kadın Oyun Havası)
(2)

33
Ev le ri nin ö nü..... bi gu ru.... di.....k

36
me..... bi gu ru.... di.....k me.....

39
Dik me nin di..... bi.. ne..... ga ra...n fil e....k me.....

43
Yo.l la rı ben a şa rı.....m sen zah me..t çe.....k

46
me..... sen zah me..t çe.....k me..... Altan Göl

1.KITA

Mehmet mehmet mehmet ay oğlan mehmet
Al duvak altında gurulur cennet
Öpmesi farz ise sevmesi sünnet

2.KITA

Evlerinin önü bir guru dikme
Dikmenin dibine garanfil ekme
Yolları ben aşarım sen zahmet çekme

BAĞLANTI

O şeye o şeye vardım köşeye
Şipidik yanaklarından öpvedim Ayşeye

MEHMET

Mehmet Mehmet Mehmet ay aoğlan Mehmet

Al duvak altında gurulur cennet

Öpmesi farz emme sevmesi sünnet

(nakarat)

O Şeye o Şeye vardım köşeye

Şipidik yanaklarından öpvedim Ayşeye

Evlerinin önü bir guru dikme

Dikmenin dibinde garanfil ekme

Yolları ben aşarım sen zahmet çekme

(nakarat)

O Şeye o Şeye vardım köşeye

Şipidik yanaklarından öpvedim Ayşeye

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Sümbüle (sib) perdeleri içinde 9 ses genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum Şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

11’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım Şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi benttir, nazım türü güzellemedir. Kavuştak kısmı beyit olarak serbest hece ile yazılmıştır. Kafiyeye Şeması ‘ a,a,a / (b,b) / c,c,c / (b,b)’ Őeklinedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Ses genişliği, söz içeriği ve ritmik yapısı dikkate alındığında türkünün sadece üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı düşünölmektedir.

4.1.29. Merdiven Yüksek Çıkılmaz türküsünün notası ve analizi.

MERDİVEN YÜKSEK ÇIKILMAZ

Yöresi: Bursa Dağgüney Köyü
Kaynak: Yöre Ekibi
Derleyen: Bursa Büyükşehir Belediye
Konservatuvarı Derleme Kurulu
Derleme Tarihi: 13.04.2006
Notaya Alan: Yücel Paşmakçı

Merdi ven yük se...k çı..... kı.....l ma.....z yük sek ten ya.....
Merdi ven den i..... ne....r i..... ke.....n a ya ğı ma.....

re ba kı...l ma.....z Merdi ven yük sek çı..... kı...l maz
bat tı di.... ke.....n Merdi ven den a man i ne ri.... ken

(SAZ.....) yük sek ten ya
a ya ğı ma

re ba kı.....l ma.....z Gü ze lin kah rı..... çe..... ki...l me.....
bat tı da di..... ke.....n Ah ay rı lık be...l le.... ri.. bü... ke.....

MERDİVEN YÜKSEK ÇIKILMAZ

2

27

z e şim se ni.....n to....p zü lüf le... ri.....n çö zül
n e şim se ni.....n to....p zü lüf le... ri.....n çö zül

30

mü yo.....r düğ me.... le..... rin (SAZ)
mü yo.....r düğ me.... le..... rin

33

36

39

42

nilüfer's

1. KITA

Merdiven yüksek çıkılmaz
Yüksekten yare bakılmaz
Güzelin kahrı çekilmez

Eşim senin top zülüflerin
Çözülüyor düğmelerin

2. KITA

Merdivenden inerken
Ayağıma battı diken
Ah ayrılık belleri büken

Eşim senin top zülüflerin
Çözülüyor düğmelerin

MERDİVEN YÜKSEK ÇIKILMAZ

Merdiven yüksek çıkılmaz

Yüksekten yare bakılmaz

Güzelin kahrı çekilmez

(nakarat)

Eşim senin zülüflerin

Çözülüyor düğmelerin

Merdivenden ineriken

Ayağıma battı diken

(Ah) Ayrılık belleri büken

(nakarat)

Eşim senin zülüflerin

Çözülüyor düğmelerin

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcıgar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Tiz Çargah (do) perdeleri içinde 11 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

8'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli semaidir, nazım birimi benttir, nazım türü güzellemedir. Bağlantı kısmı beyit olarak yazılmıştır.

Kafiye şeması " a,a,b / (c,c) /d,d,e / (c,c) " şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri, ses genişliği, söz içeriği ve ritmik yapısı dikkate alındığında türkünün üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir

4.1.30. Öperin Kokarın türküsünün notası ve analizi.

ÖPERİM KOKARIM

Yöresi: Bursa

Derleyen: Mentşeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Hale Yamaner OKDAN

İ ne ği ni sağ dı...n

mı... yo ğur du nu ça..l dı...n mı...

Bi ga... şı... cı...k a...l ma dan ga vur ge lin me hel le ye ya..y dı...n

mı... İ nek te be... ni...m

ya yık ta... be... ni...m Ö pe ri.m ko ka rı...m

sa.. ri. lı.r ya ta rı...m ka yın na.m ka.h ya...m mı be... ni...m

ÖPERİM KOKARIM
(2)

Daş du var ö rü lü...r

mü..... ga yın na lar dö ğü lü.....r mü.....

Ga yın na.. yı..... dö ve.....n ge.. li.....n ma hal le de ö vü lü.....r

mü..... Ga yın na da be... ni.....m

gu zu da... be..... ni.....m Ö pe ri.m ko ka rı.....m

sa.. rı.. lı...r ya ta rı.....m Ga yın nam ka.h ya.....m mı be..... ni.....m

nişifer's

ÖPERİN KOKARIN

İneğini sağdın mı

Yoğurdunu çaldın mı

Bi gaşıcık almadan (gevir gelin)

Mahalleye kaydın mı

(nakarat)

İnek de benim yayık da benim

Öperin kokarın sarılır yatarın

Gayınnam kahyam mı benim

Daş duvar örülür mü

Gayınna(lar) dövülür mü

Gayınnayı döven gelin

Mahallede övülür mü

(nakarat)

Gayınna da benim oğlu da benim

Öperin kokarın sarılır yatarım

Gayınnam kahyam mı benim

*Gayınna: Kaynana

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz ailesi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 7 ses genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir. Türkü içerisinde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözler 2. kıtanın 3. ve 4. cümleleri 8'li hece olarak görülmektedir. Nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Bağlantı kısmı bent olarak serbest hece ile yazılmıştır.

Kafiye şeması “ a,a,x,a / (b,c,b) / d,d,x,d / (b,c,b)” şeklindedir. Konu olarak sevgi işlenmektedir.

Söz içeriği ve ezgisel seyri dikkate alındığında üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4.1.31. Sadettin Efe türküsünün notası ve analizi.

SAADETTİN EFE

Yöresi: Bursa - Keles
 Kaynak: Kırarışıklar köyü bayanları
 Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN
 Notaya Alan: Kemal KAMALI

Yar ba şım dan uç tu (SAZ.....) gö çü ğe düş tü.....

3 Ken din a ya ğı...m la..... du za ğa düş tüm

5 ö küz le ri mi gu şu (SAZ.....) gö tü rün be ni.....

7 ... (SAZ.....) kendi top ra... ğı... ma..... (SAZ...

9 ... ya tı rı...n be ni ken di top ra... ğı... ma.....

11 ya tı rı...n be ni ha la hey bem i çi.....n de.....

13 a lı ven ta... sı..... beş ga rım va....r kam da.....

15 it sı.....n le.....r ya..... sı.....

16 (SAZ.....

18)

SAADETTİN EFE
(2)

20 E vi zi nö..... nün de as ma nın ta li.....

22 be nö lür sem ne co..... lu.....r pul lu mun ha... li.....

24 dey me nim de re de (SAZ...) bağ lan dı gal dı.....

26 mav ze rim du va.....r da..... yağ lan dı... ga.l dı.....

28 a ğam hoş gel di.....n ya.....r pa.. şam hoş ge.l di.....n

30 sen bi zi...m kot ra..... ya..... ser hoş mu ge.l di.....n

32 ha la hey bem i çi.....n de..... a lı ven ta... sı.....

34 beş ga rım var a...r dı.m da....n it si.n le..r ya... sı.....

nilüfer's

2.KITA

Tavşanlıdan alın benim methimi
Pulluma göstermeyin ganlı fesimi
Işıklar düzüne yaylam guruldu
Haber verin pulluma efen vuruldu

Hala heybem içinde aliven taşı
Beş garım arkamdan itsinler yası

SADETTİN EFE

Yar başından uçtum göçüğe düştüm

Kendi ayağımnan duzağa düştüm

Öküzlerimi goşun götürün beni

Kendi toprağıma yatırın beni

(nakarat)

Halı heybem içinden alıven tası

Beş garım var arkamadan itsinler yası

Evmizin önünde asmanın tali

Ben ölürsem nic'olur pullumun hali

Değmenim derede bağlandı galdı

Mavzerim duvarda yağlandı galdı

(nakarat)

Halı heybem içinden alıven tası

Beş garım var arkamadan itsinler yası

Tavşanlı'dan alın benim methimi

Pulluma göstermeyin ganlı fesimi

Işıklar düzüne yaylam guruldu

Haber verin pulluma efen vuruldu

(nakarat)

Halı heybem içinden alıven tası

Beş garım var arkamadan itsinler yası

Türkü ‘’la’’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hicaz makamı ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (1a) ve Muhayyer (1a) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

4/4’lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

Serbest hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli türküdür, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü ağıttır. Bağlantı kısmı beyit olarak serbest hece ile yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘’ a,a,b,b / (c,c) / d,d,e,e / (c,c) / f,f,g,g / (c,c)’’ şeklindedir. Ölüm konusu işlenmektedir.

Nota süre değerleri, ezgisel seyri, söz içeriği ve işlediği konu dikkate alındığında üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4.1.32. Şih Semahı türküsünün notası ve analizi.

ŞIH SEMAHI

Yöresi: Bursa / İnegöl / Şehitler Köyü
 Kaynak Kişiler: Nezir ERDİL / Aşır ERDİL
 Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN
 Notaya Alan: Tuğay BÜTÜN
 Düzenleyen: Nilüfer GÖL

♩ :42

Hak na si bey le di..... pir ce ma... li.. ni..... pir ce ma... li.. ni.....

4
 can gö... zü y nen gör dü.....m e..l ham dü... lil la.....h el ha.m dü li.....l lah

7
 (saz) i nan dı maş kı y na.....n i.. man ge.... tır dı.....m i.. man ge.... tır dı.....m

10
 ga ta..... rı na...vur du.....m el ham dü... lil la.....h el ha.m dü li.....l lah

13
 il lal lah il la..l la..h il lal lah i..l la..l la..h A li mür şü dü müz gü zel

16
 şa hım e....y va...l lah il lal lah i..l la...l la...h il lal lah i..l la..l la..h

19
 A li mür şü dü müz gü zel şa hım e....y va...l la.....h

22
 (SAZ.....)

ŞİH SEMAHI
sayfa - 2

25

 Yü.. rü ye... lim de ri za..... rı za..... yıl la.r e.... ren

28

 le.....r şa hım e re.....n le.....r

31

 (Saz.....) gel miş i ke.....n bi.....r ha.....

34

 ber ci.k so ra..... yı.....m (Saz.....) ne de..n git mez

37

 yı.....l dı.....z da ğı.n du ma..... nı..... (Saz.....)

40

 ger çek e ren le..... re..... yüz le..r sü re.....

43

 yı.....m (Saz.....) ne de..n git mez yı.....l dı.....z

46

 da ğı.n du ma..... nı..... (Saz.....

49

)

ŞİH SEMAHI
sayfa - 3

52 El e...t ti ler tu.....r na..... la ra..... kaz la.....

55 ra..... dağ lar ye şil le.....n di.....

58 dön dü... yaz la..... ra..... (Saz.....) çiğ dem ler da

61 kı.....n sı.....n söy le yin kız la..... ra..... (Saz.....)

64 Ne de...n git mez yı.....l dı.....z da ğı.n du ma.....

67 nı..... (Saz.....)

70 Al ça ğın da
Ben de bil dim

73 a.....l kı.....r mı zı..... da şı.....n va.....r (Saz.....)
şu..... da.....ğ la rı.....n şa hı..... sı.....n

76 yü...s le yin de tu.....r na..... la rı.....n se si.....
ger çek e ren le..... ri.....n na za...r ga hı.....

79 va.....r (Saz.....) ben de bil mem ne..... ta.....
sı.....n Ab dal Pir Sul ta..... nı.....n

ŞİH SEMAHI
sayfa - 4

lih si..z ba şı.....m va.....r (Saz.....) Ne de...n git mez
sey re..l ga hı..... sı.....n Ne de...n git mez

yi.....l dı.....z da ğı...n du ma..... nı..... (Saz.....) **nilüfer's**
yi.....l dı.....z da ğı...n du ma..... nı.....

ŞİH SEMAHI

Hakk nasip eyledi pir cemalini

Can gözüyle gördüm Elhamdülillah (Elhamdülillah)

İnandım aşkına iman getirdim

Gatarına vurdum Elhamdülillah (Elhamdülillah)

İllallah İllallah İllallah İllallah

Ali mürşüdümüz güzel şahım Eyvallah

Yürüyelim de rıza rıza

Yıllar erenler şahım erenler

Gelmiş iken bir habercik sorayım

Neden gitmez Yıldız Dağın dumanı

Gerçek erenlere yüzler süreyim

Neden gitmez yıldız dağın dumanı

El ettiler turnalara gazlara

Dağlar yeşillendi döndü yazlara

Çiğdemler dakınsın söylen gızlara

Neden gitmez Yıldız Dağın dumanı

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+3+2+3 ve 2+2+2+3 biçiminde iki şekilde görülmektedir. 19. ölçüde 7/8'lik usule geçiş olmaktadır, 20. ölçüde ise 2+2+2+3 düzum şeklinde olan 9/8 usule geçilmektedir.

11'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü nefestir. Kavuştak kısmı beyit olarak serbest hece ile yazılmıştır.

Kafiye şeması " a,b,c,b / (d,d) / (e,f), / g,h,g,h/ 1,1,1,i " şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Usul yapısı, usul değiştirme özelliği, nota süre değerleri ve birden fazla bölümlü olması gibi sebeplerden dolayı üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 5. sınıf "müziksel yaratıcılık" öğrenme alanı; "müziklerdeki farklı bölümleri (iki bölümlü şarkı-türkü) dansa dönüştürür" kazanımı, 8. sınıf "müzik kültürü" öğrenme alanı; "Türk müziği biçimlerini tanır (form dinletisi)" kazanımı ve 11. sınıf "müziksel algı ve bilgilenme" öğrenme alanı; "aksak ölçüleri tanır (5/8, 7/8)" kazanımı için materyal olabileceği öngörülmektedir.

4.1.33. Şu Derenin Uzununu türküsünün notası ve analizi.

ŞU DERENİN UZUNU (HATİCEM)

Yöresi: Bursa - Keles
Kaynak: Mentşeli Cengiz Bütün
Derleyen: Mehmet Öcal
Notaya alan: Mehmet Öcal

Şu de..... re nin u zu..... nu

3 kı ra ma dım bu..... zu.....

5 nu..... (SAZ.....)

7 Al dım çer ke..... z kı zı.....

9 nı da..... ha ti..... cem çe ke.....

11 mi yo....m na..... zı..... nı.....

13 (SAZ.....) nilüfer's

2. KITA
Şu dereler saz gibi
Suları var buz gibi
Dokuz da çocuğun olsa Hatıcem
Kabulümsün kız gibi

NOT: Bu türkü eskiden düğün alaylarında söylenirdi. Ayrıca bu türkünün "Aldım çerkez kızını da Hatıcem" bölümü türküye giriş veya arasazı olarak da çalınabilir.

ŞU DERENİN UZUNU

Şu derenin uzunu

Gıramadım buzunu

Aldım Çerkez gızını (Haticem)

Çekemedim nazını

Şu dereler saz gibi

Suları var buz gibi

Dokuz çocuğun olsa (Haticem)

Gabulümsün gız gibi

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyini makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Rast (sol) ve Gerdaniye (sol) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

4/4'lük basit ölçü içerisinde olan türküde usul değişimi yoktur.

7'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli manidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘ a,a,x,a / b,b,x,b’ şeklindedir.

Sevgi konusu işlenmektedir.

Nota süre değerleri, söz içeriği ve işlediği konu dikkate alındığında sadece üniversite düzeyi müzik eğitimi veren kurumlarda bireysel ses ve çalgı eğitimi derslerinde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

4.1.34. Tek Dur Karacoğlan türküsünün notası ve analizi.

TEK DUR KARACOĞLAN

Yöresi: Bursa

Kaynak: Keles ve Orhanlı civar köyleri bayanları

Derleyen: Mentешeli Cengiz BÜTÜN

Notaya Alan: Mesruh SAVAŞ

Tek dur ka ra..... co.....ğ la.....n
 Çal kan ka ra..... de..... ni.....z
 Gar şı dan du.....y du.....m se.....

te.....k du.....r dos tu.....n dan dü.....ş
 ça.....l ka.....n ge mi..... ler de.....n
 si..... ni..... ba şı.....n dan a.....l

ma.....n da.....n ço.....k tu.....r ö lüm var em me.....
 o..... lu.....r ye.....l ka.....n sa ba.....h na ma.....
 dı.....m fe..... si..... ni..... be...ş yü zas ke.....

a.....y rı lı.....k yo.....k tu.....r (Saz) ya sen ya.. be.....n
 zı.....n da.....n e.....r ka.....n (Saz) u ya na.. lı.....m
 ri ni.... çi.....n de..... (Saz) be gen dim de.....

TEK DUR KARACOĞLAN
(2)

21

ö.....l me..... yi.....n ce..... (SAZ.....
sa..... ba.....h o.....l du.....
a.....l di.....m se..... ni.....

24

... (SAZ.....

27

30

nilüfer's

TEK DUR KARACOĞLAN

Tek dur Karacoğlan tek dur

Dostundan düşmanın çoktur

Ölüm var (ama) ayrılık yoktur

Ya sen ya ben ölmeyince

Çalkan gara deniz çalkan

Gemilerde olur yelkan

Sabah namazından erkan

Uyan yarım sabah oldu

Garşıdan duydum sesini

Başından aldım fesini

Beş yüz askerın içinden

Beğendim de aldım seni

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü ‘la’ kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Hüseyni makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir, cümle sonlarındaki motiflerde kullanılan kürdi (sib) perdesi ile kürdi makamı hissi görülür. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8’lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 2+2+2+3 biçimindedir.

8’li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli semaidir, nazım birimi dörtlüktür, nazım türü güzellemedir. Kafiye şeması ‘ a,a,a,b / c,c,c,d / e,e,f,g’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Makamsal özellikleri ve ses genişliği hususları dikkate alındığında mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünülmekle birlikte 6.sınıf ‘‘müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘‘farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı, 8. sınıf ‘‘müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘‘müziğin diğer sanatlarla ilişkisini kavrar (halk dansları vb.)’’ kazanımı ve 12. sınıf ‘‘dinleme-söyleme’’ öğrenme alanı; ‘‘Türk müziğine ait makamsal eserleri (Kürdi ve Hüseyini makamı) seslendirir’’ kazanımı için materyal olabileceği de öngörülmektedir.

4.1.35. Yörük Yaylası türküsünün notası ve analizi.

YÖRÜK YAYLASI

Yöresi: Bursa

Derleyen: Menteşeli Cengiz BÜTÜN

Notaya alan: Özlem ELİTAŞ (17.09.2012)

Yay la mam yay li.n de.....n a ya ri ma man ya zo.l ma... yı.n ca.....

vay vay ya zo..l ma yı...n ca..... vay vay

Yi mem kay ma... ğı n..... a ya rim bal ol ma... yı.n ca

a..... ma na man bal ol ma... yı.n ca a..... ma.....n a man

A ye şim ol.... ma.z a gü lüm ol.... ma.z si ze sa.... ra.n la.r

öl.... me....z öl.... me.....z val la.... ha öl.... me.....z

nilüfer's

İNme turnam inme a yarım
 Seni atarlar vay vay
 Pahanı bilmezler a yarım
 Ucuz satarlar aman aman

İNme turnam inme a yarım
 Hava hoş olur vay vay
 İnceğin yerler a yarım
 Sade taş olur aman aman

Ay eşim olmaz a gülüm olmaz
 Size saranlar ölmez vallaha ölmez

YÖRÜK YAYLASI

Yaylamam yaylenden (a yarim aman) yaz olmayınca (vay vay)

Yemem gaymağını (a yarim) bal olmayınca (aman aman) bal olmayınca (aman aman)

(nakarat)

A eşim olmaz a gülüm olmaz

Size saranlar ölmez vallaha ölmez

İnme turnam inme (a yarim aman) seni atarlar (vay vay)

Pahanı bilmezler (a yarim) ucuz satarlar (aman aman)

(nakarat)

A eşim olmaz a gülüm olmaz

Size saranlar ölmez vallaha ölmez

İnme turnam inme (a yarim aman) hava hoş olur (vay vay)

İneceğin yerler (a yarim) sade daş olur (aman aman)

(nakarat)

A eşim olmaz a gülüm olmaz

Size saranlar ölmez vallaha ölmez

Not: Yörede günümüzde de bayanlar arasında bakır eşliğinde oynanan kaşık oyunudur.

Türkü 'la' kararlı olup, dizisi Türk Sanat Müziği kuramındaki Karcıgar makamı dizisi ile uyumluluk göstermektedir. Ses sahası, Dügah (la) ve Muhayyer (la) perdeleri içinde 8 ses (1 oktav) genişliğindedir.

9/8'lik birleşik usulde olan türkünün düzum şekli 3+2+2+2 biçimindedir.

11'li hece ölçüsünde olan sözlerin nazım şekli koşmadır ve kavuştaklıdır, nazım birimi beyittir, nazım türü güzellemedir. Kavuştak kısmı serbest ölçü ile yazılmıştır.

Kafiye şeması ‘’ a,a / (b,c) / d,d / (b,c) / e,e / (b,c) ’’ şeklindedir. Sevgi konusu işlenmektedir.

Türkünün makamsal özellikleri dikkate alındığında mesleki müzik eğitimi veren güzel sanatlar liseleri ve üniversitelerde kullanılmasının uygun olacağı düşünülürken 6.sınıf ‘’müziksel yaratıcılık’’ öğrenme alanı; ‘’farklı ritmik yapıdaki (aksak) müzikleri harekete dönüştürür’’ kazanımı ve 8. sınıf ‘’müzik kültürü’’ öğrenme alanı; ‘’müziğin diğer sanatlarla (halk dansları vb.) ilişkisini kavrar’’ kazanımı için materyal olarak da kullanılabilceği öngörülmektedir.

4.2. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan makam dizileri ve kullanıldıkları türküler aşağıda Tablo 1’de gösterilmiş, Tablo 2’de frekans ve yüzdelik değerleri verilmiştir.

Tablo 1

İncelenen Bursa türküleri ve karşılaşılan makam dizileri

İncelenen Bursa Türküleri ve Karşılaşılan Makam Dizileri	
<u>Türkü Adı</u>	<u>Makam Dizisi</u>
A Fadimem Seni Bana Vermezler	Karcığar
A Kavak Meşe Kavak	Hüseyni
Ambar Altının Küngesi	Hüseyni
Avlusuna Yuvarladım	Karcığar
Ayşenin Peşkili	Hüseyni
Babıcımın Beli Gırık	Uşşak
Bakırım Gümlesenya	Hüseyni
Binekler	Karcığar
Çıktım Belen Düzüne	Hüseyni
Deniz Kenarı	Hicaz

Denize Kalbur Gitti	Kürdi
Edalı Yar	Uşşak
Elması Var Bağında	Hicaz
Elmayı Kestim De Soydum	Segah
Evlerinin Önü Furun	Hüseyni
Geçemedim A Yarım	Hicaz
Gelemiş Havası	Hüseyni
Gınıktan Çıktım	Nikriz
Guguk Kuşu	Hicaz
Günlerim Cuma	Hicaz
Hamamın Yolları	Hicaz
İğde Dali	Uşşak
İki De Keklik	Hicaz
İpeğim	Hicaz
Karanfil Dalların Mı	Karcığar
Kiremit Bacaları	Hüseyni-Hicaz
Köroğlu Çeşitlemesi	Hüseyni
Mehmet	Hüseyni
Merdiven Yüksek Çıkılmaz	Karcığar
Öperin Kokarın	Hicaz
Sadettin Efe	Hicaz
Şıh Semahı	Hüseyni
Şu derenin Uzununu	Hüseyni
Tek Dur Karacoğlan	Hüseyni
Yörük Yaylası	Karcığar

Tablo 1’de gösterildiği gibi incelemeye alınan 35 Bursa türküsünde Türk sanat müziği makam dizilerinden 7 tanesi ile karşılaşılmaktadır. Bunlar; Hicaz, Hüseyini, Karcıgar, Kürdi, Nikriz, Segah ve Uşşak makamlarıdır. 1 adet türküde ise bu makamlardan ikisi (Hüseyini ve Hicaz) bir arada görülmüştür.

Tablo 2

İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan makam dizileri ve dağılımı

İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Makam Dizileri ve Dağılımı		
<u>Makam</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
Hüseyini Makamı	12	34,2
Hicaz Makamı	10	28,5
Karcıgar Makamı	6	17,1
Uşşak Makamı	3	8,5
Nikriz Makamı	1	2,8
Segah Makamı	1	2,8
Kürdi Makamı	1	2,8
Birden Fazla Makam	1	2,8
Toplam	35	100

Bursa yöresine ait 35 türkünün makam özellikleri açısından analiz edilmesine ilişkin Tablo 2 incelendiğinde; %34,2 oranla Hüseyini makamı, %28,5 oranla Hicaz makamı, %17,1 oranla Karcıgar makamı, %8,5 oranla Uşşak makamı ve %2,8 oranla Kürdi, Nikriz ve Segah makamları kullanıldığı görülmektedir. %2,8 oranla türkü içerisinde birden fazla makam dizisinin bulunduğu tespit edilmiştir.

%34,2 oranla Hüseyini, %28,5 oranla Hicaz, ve %17,1 oranla Karcıgar makamlarının örnekleme oluşturan Bursa türkülerinde en çok kullanılan makamlar olduğu görülmektedir.

4.3. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan makam dizileri ve kullanıldıkları türküler aşağıda Tablo 3’de gösterilmiş, Tablo 4’de frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Tablo 3

İncelenen Bursa türküleri ve karşılaşılan usuller

İncelenen Bursa Türküleri ve Karşılaşılan Usuller	
<u>Türkü Adı</u>	<u>Usul</u>
A Fadimem Seni Bana Vermezler	9/8
A Kavak Meşe Kavak	9/8
Ambar Altının Küngesi	9/8
Avlusuna Yuvarladım	2/4
Ayşenin Peşkili	9/8
Babıcımın Beli Gırık	9/8
Bakırım Gümlesenya	9/8
Binekler	4/4
Çıktım Belen Düzüne	9/8
Deniz Kenarı	4/4
Denize Kalbur Gitti	9/8
Edalı Yar	9/8
Elması Var Bağında	4/4
Elmayı Kestim De Soydum	9/8
Evlerinin Önü Furun	9/8
Geçemedim A Yarım	9/8
Gelemiş Havası	9/8
Gınıktan Çıktım	9/8

Guguk Kuşu	4/4
Günlerim Cuma	4/4
Hamamın Yolları	4/4
İğde Dali	9/8
İki De Keklik	9/8
İpeğim	9/8
Karanfil Dalların Mı	9/8
Kiremit Bacaları	9/8
Koroğlu Çeşitlemesi	10/8
Mehmet	9/8
Merdiven Yüksek Çıkılmaz	9/8
Öperin Kokarın	9/8
Sadettin Efe	4/4
Şıh Semahı	9/8-7/8-9/8
Şu derenin Uzunlu	4/4
Tek Dur Karacoğlan	9/8
Yörük Yaylası	9/8

Tablo 3 incelendiğinde Bursa yöresine ait türkülerin 2/4'lük, 4/4'lük, 9/8'lik ve 10/8'lik usullerde oldukları, bir türkünün ise değişik usulde olduğu görülmektedir.

Tablo 4

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinde kullanılan usullerin dağılımı

Araştırma Kapsamında İncelenen Bursa Türkülerinde Kullanılan Usullerin Dağılımı		
<u>Usul</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
2/4	1	2,8
4/4	8	22,8

9/8	24	68,5
10/8	1	2,8
Değişken Usul	1	2,8
Toplam	35	100

İncelemeye alınan Bursa yöresine ait türkülerde karşılaşılan usul yapılarının dağılımına ilişkin Tablo 4 incelendiğinde; %2,8 oranla 2/4'lük usul, %22,8 oranla 4/4'lük usul, %68,5 oranla 9/8'lik usul, %2,8 oranla 10/8'lik usul ve %2,8 oranla değişken usul dağılımı görülmektedir.

Tablo 4'de Yüzde 68,5 oranla çoğunlukta olan 9/8 usulün Ege, Akdeniz bölgesinde yaşayan Yörüklerin türkülerinde de çok sık kullanıldığı bilinmektedir. Bu nedenle Marmara'dan Ege ve Akdeniz'e kadar uzanan bu kültür ağının, Bursa türkülerinin karakteristik özelliklerini şekillendirdiği görülmektedir.

4.4. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında incelenen örnekleme bulunan makam dizileri ve kullandıkları türküler Tablo 5'de gösterilmiş, frekans ve yüzde değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 5

İncelenen Bursa türküleri ve ses genişlikleri

İncelenen Bursa Türküleri ve Ses Genişlikleri	
<u>Türkü Adı</u>	<u>Ses Genişliği</u>
A Fadimem Seni Bana Vermezler	10 ses
A Kavak Meşe Kavak	8 ses
Ambar Altının Küngesi	8 ses
Avlusuna Yuvarladım	11 ses
Ayşenin Peşkili	6 ses
Babıcımın Beli Gırık	7 ses

Bakırım Gümlesenya	6 ses
Binekler	10 ses
Çıktım Belen Düzüne	9 ses
Deniz Kenarı	7 ses
Denize Kalbur Gitti	7 ses
Edalı Yar	8 ses
Elması Var Bağında	10 ses
Elmayı Kestim De Soydum	9 ses
Evlerinin Önü Furun	9 ses
Geçemedim A Yarım	7 ses
Gelemiş Havası	10 ses
Gınıktan Çıktım	10 ses
Guguk Kuşu	6 ses
Günlerim Cuma	8 ses
Hamamın Yolları	8 ses
İğde Dali	7 ses
İki De Keklik	8 ses
İpeğim	6 ses
Karanfil Dalların Mı	10 ses
Kiremit Bacaları	8 ses
Köroğlu Çeşitlemesi	8 ses
Mehmet	9 ses
Merdiven Yüksek Çıkılmaz	11 ses
Öperin Kokarın	7 ses
Sadettin Efe	8 ses

Şıh Semahı	8 ses
Şu derenin Uzunlu	8 ses
Tek Dur Karacoğlan	8 ses
Yörük Yaylası	8 ses

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinin ses sahaları 6,7,8,9,10 ve 11 ses genişliği olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinin ses genişlikleri ve dağılımı

Araştırma Kapsamında İncelenen Bursa Türkülerinin Ses Genişlikleri ve Dağılımı		
Ses Genişliği	F	%
6 Ses	4	11,4
7 Ses	6	17,1
8 Ses	13	37,1
9 Ses	4	11,4
10 Ses	6	17,1
11 Ses	2	5,7
Toplam	35	100

Bursa yöresi Türk halk müziği ezgilerinin ses genişliğine ilişkin dağılımı gösteren Tablo 6 incelendiğinde; türkü ezgilerinin en çok %37,1 oranla 8 ses aralığında olduğu görülmektedir. Sırasıyla %17,1 oranla 7’li aralık, %11,4 oranla 6’lı ve 9’lu aralık, %5,7 oranla 11’li aralık ve %2,8 oranla 10’lu aralık, incelenen 35 türkünün ses sahalarını oluşturan aralıklardır.

Bir oktav üzeri ses genliğine sahip türkülerin oranı ise toplamda %19,9’dur. Bu durum ile incelenen Bursa türkülerinin %19,9’luk kısmının daha çok mesleki eğitim veren güzel

sanatlar liseleri ve üniversite düzeyi müzik eğitimi veren bölümlerde kullanılmasının daha uygun olacağı öngörülmektedir.

4.5. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde araştırma kapsamında incelenen bursa türkülerinin hece ölçüleri, nazım şekilleri ve işledikleri konulara ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.5.1. İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Hece Ölçüleri ve

Dağılımı. Araştırma kapsamın incelenen Bursa türkülerinin sözlerine ait hece ölçüleri ve bu hece ölçülerine ait frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı aşağıda Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7

İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan hece ölçüleri ve dağılımı

İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Hece Ölçüleri ve Dağılımı		
<u>Hece Ölçüsü</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
7’li Hece	9	25,7
8’li Hece	4	11,4
11’li Hece	11	31,4
Serbest Hece	11	31,4
Toplam	35	100

Bursa türkeleri sözlerinin hece ölçülerini ve bu hece ölçülerinin dağılımını gösteren Tablo 7 incelendiğinde; 35 türküde yapılan tasnife göre bu türkülerde %25,7 oranla 7’li hece ölçüsü, %11,4 oranla 8’li hece ölçüsü, %31,4 oranla 11’li hece ölçüsü ve %31,4 oranla serbest hece ölçüsünün kullandığı görülmektedir.

4.5.2. İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Nazım Şekilleri ve Dağılımı.

Araştırma kapsamın incelenen türkülerin nazım şekli özellikleri ve bu nazım şekillerindeki türkülere ait frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8

İncelenen Bursa türkülerinde karşılaşılan nazım şekilleri ve dağılımı

İncelenen Bursa Türkülerinde Karşılaşılan Nazım Şekilleri Ve Dağılımı		
<u>Nazım Şekli</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
Mani	9	25,7
Semai	4	11,4
Koşma	11	31,4
Türkü	11	31,4
Toplam	35	100

Bursa türkeleri sözlerinin nazım şekillerine göre dağılımını gösteren Tablo 8 incelendiğinde; 35 türküde yapılan tasnife göre bu türkülerin %31,4 oranla koşma, %31,4 oranla türkü, %25,7 oranla mani ve %11,4 oranla semai nazım şekline sahip oldukları görülmektedir.

Türklerin en eski sözlü geleneklerinden olan mani nazım şekline, Bursa türkülerinde sık rastlanması göze çarpmaktadır.

4.5.3. İncelenen Bursa Türkülerinde İşlenen Konular ve Dağılımı.

Araştırma kapsamında incelenen türkülerin işledikleri konular ve bu konuları içeren türkülerin frekans ve yüzde değerlerinin dağılımı aşağıda Tablo 9’de yer almaktadır.

Tablo 9

İncelenen Bursa türkülerinde işlenen konular ve dağılımı

İncelenen Bursa Türkülerinde İşlenen Konular ve Dağılımı		
<u>Konu</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
Ayrılık	5	14,2
Sevgi-Aşk	28	80
Ölüm	1	2,8
İhanet	1	2,8
Toplam	35	100

Araştırma kapsamında tasnifi yapılan türkülerin işlediği konulara yönelik dağılımı gösteren Tablo 9 incelendiğinde; bu türkülerin %2,8 oranla ölüm, %2,8 oranla ihanet, %14,2 oranla ayrılık, %80 oranla sevgi-aşk konularını işlediği görülmektedir.

4.6. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinin müzik eğitiminin farklı kademelerinde kullanılabilirlik durumuna ilişkin bulgular aşağıda Tablo 10'da gösterilmiş, frekans ve yüzde değerleri Tablo 11'de verilmiştir.

Örnekleme oluşturan Bursa türkeleri bulgular ve yorumlar bölümündeki detaylı analizler sonucunda ilköğretim, ortaöğretim, mesleki müzik eğitimi veren diğer kurumlar (güzel sanatlar liseleri, halk eğitim merkezleri, belediye konservatuarları vb.) ve üniversite müzik bölümleri olmak üzere kullanılacakları farklı eğitim kademelerine göre aşağıdaki gibi sınıflandırılmıştır.

Tablo 10

İncelenen Bursa türkülerinin müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumları

İncelenen Bursa Türkülerinin Müzik Eğitiminde Kullanılabilirlik Durumları	
<u>Türkü Adı</u>	<u>Eğitim Kademesi</u>
A Fadimem Seni Bana Vermezler	Üniversite
A Kavak Meşe Kavak	Ortaöğretim
Ambar Altının Küngesi	Üniversite
Avlusuna Yuvarladım	Üniversite
Ayşenin Peşkili	İlköğretim
Babıcımın Beli Gırık	Ortaöğretim
Bakırım Gümlesenya	İlköğretim
Binekler	Üniversite
Çıktım Belen Düzüne	Üniversite

Deniz Kenarı	Ortaöğretim
Denize Kalbur Gitti	Ortaöğretim
Edalı Yar	Diğer Kurumlar
Elması Var Bağında	Üniversite
Elmayı Kestim De Soydum	Diğer Kurumlar
Evlerinin Önü Furun	Diğer Kurumlar
Geçemedim A Yarım	Ortaöğretim
Gelemiş Havası	Üniversite
Gınıktan Çıktım	Üniversite
Guguk Kuşu	Üniversite
Günlerim Cuma	Üniversite
Hamamın Yolları	Üniversite
İğde Dali	Üniversite
İki De Keklik	Diğer kurumlar
İpeğim	Ortaöğretim
Karanfil Dalların Mı	Üniversite
Kiremit Bacaları	Üniversite
Koroğlu Çeşitlemesi	Diğer Kurumlar
Mehmet	Üniversite
Merdiven Yüksek Çıkılmaz	Üniversite
Öperin Kokarın	Üniversite
Sadettin Efe	Üniversite
Şıh Semahı	Üniversite
Şu derenin Uzunlu	Üniversite
Tek Dur Karacoğlan	Diğer Kurumlar

Tablo-10'a göre araştırma kapsamında incelenen Bursa türkülerinin ilköğretim, ortaöğretim, müzik eğitimi veren diğer kurumlar (güzel sanatlar liseleri, halk eğitim merkezleri, belediye konservatuarları) ve üniversite müzik bölümleri olmak üzere farklı eğitim kademelerinde kullanılabilir olduğu görülmektedir.

Tablo 11

İncelenen türkülerin müzik eğitimi kademelerinde kullanılabilirliklerine ilişkin dağılım

İncelenen Türkülerin Müzik Eğitimi Kademelerinde Kullanılabilirliklerine İlişkin Dağılım		
<u>Eğitim Kademeleri</u>	<u>F</u>	<u>%</u>
İlköğretim	2	5,7
Ortaöğretim	6	17,1
Müzik Eğitimi Veren Diğer Kurumlar (Güzel Sanatlar Liseleri, Halk Eğitim Merkezleri, Belediye Konservatuarları vb.)	7	20
Üniversite	20	57
Toplam	35	100

Araştırma kapsamında incelenen türkülerin müzik eğitiminde kullanılabilirliğinin dağılımını gösteren Tablo-11 incelendiğinde; 35 türküde yapılan tasnife göre bu türkülerin %5,7 oranla ilköğretim, %17,1 oranla ortaöğretim, %25,7 oranla mesleki müzik eğitimi veren kurum, lise, üniversite ve %57 oranla üniversite kademesi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılabileceği görülmektedir.

5.Bölüm

Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler yer almaktadır.

5.1. Tartışma

Bu çalışma, Z. Kodaly, S. Suzuki gibi önde gelen müzik eğitimi kuramcılarının yaklaşımlarının da temelini oluşturan bilinenden-bilinmeyene, yakından-uzağa felsefesiyle geleneksel halk müziklerinin kapsamlı bir müzik eğitimi programı aracılığıyla müzik eğitiminin tüm boyutlarında kullanılmasının temel bir gereklilik olduğu (Küçüköncü, 2005; Özdek, 2012) düşüncesi ışığında; örnekleme oluşturan Bursa türkülerinin müzik eğitiminde kullanılabilirliklerini belirlemeye yönelik olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamda Somut Olmayan Kültürel Miras Projesi alan araştırmalarında derlenen 35 Bursa türküsünün müzikal ve edebi analizleri yapılmış, müzik eğitiminin farklı amaç ve kademelerinde kullanılabilirliği yorumlanmıştır.

Bu doğrultuda:

- Araştırma kapsamındaki örnekleme 7 farklı makam dizisi ile karşılaştığı ve bunların yaygın kullanım oranlarına göre %34,2 oranla Hüseyini, %28,5 oranla Hicaz, %17,1 oranla Karcığar, %8,5 oranla Uşşak makamı dizisi olduğu
- Usul yapısı bakımından en çok kullanılan usulün %68,5 oranla 2+2+2+3 düzum şeklindeki 9/8'lik usul olduğu
- Ses sahası bakımında en dar 6, en geniş 11 ses görüldüğü, yoğunlukla %37,1 oranla 8 ses (1 oktav) genişliğinde oldukları
- Söz kısmının en yaygın olarak %31,4 oranla 11'li, %31,4 oranla serbest ve %25,7 oranla 7'li hece ölçüleri içerisinde koşma, türkü ve mani nazım şekillerinde olduğu

- Bursa türkülerinin Yörük kültüründen beslendiği, bu kültürün kaynağı ve parçası olduğu
- Çoğunluğu %51,4 oranla kadınlara ait Bakır Türkülerinin oluşturduğu
- Tamamının sözlü olduğu, sözsüz esere rastlanmadığı
- Konu bakımından en çok sevgi-aşk konularının işlendiği
- Söz konusu türkülerin ilköğretim, ortaöğretim, mesleki müzik eğitimi veren çeşitli kurumlar (güzel sanatlar liseleri, belediye konservatuarları, halk eğitim kursları vb.) ve üniversitelerin müzik bölümleri gibi tüm kademelerde kullanılabilir olduğu
- Milli Eğitim Bakanlığı tarafından müzik eğitimi programına ilişkin belirlenen kazanımlar için materyal niteliği taşıdığı
- Tüm kademelerde kullanılabilirliğinin yanı sıra ortaöğretim, müzik eğitimi veren çeşitli kurumlar (güzel sanatlar liseleri, belediye konservatuarları, halk eğitim kursları vb.) ve üniversite düzeyi mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda daha yaygın olarak kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Türk halk müziği ve oyunları bakımından zenginliğinin yanı sıra Türk kültürüne dair her alanının yaşatıldığı Bursa'da kaynak kişilerin geçen süre zarfında hızla azaldığı göz önünde bulundurularak; TRT, Kültür Bakanlığı, üniversite ve belediye gibi kurumlar tarafından alan çalışmalarının yapılması önem taşımaktadır.

Türk müziğinin icra edildikçe var olabileceği, bunun için de gelecek nesillere aktarımının önem taşıdığı hatırlandığında çalışmanın farklı yöre ve il örnekleri üzerinde uygulanmasının gerekli olduğu düşünülürken, türkülerin evrensel alanda yerini alması için Türk Beşlileri felsefesi ışığında çok seslendirilmesi de ayrıca önem taşımaktadır.

Ses sahası, usul yapısı, edebi ve makamsal özellikleri açısından müzik eğitimi için uygun olan fakat gerek nota yazım biçimi itibarıyla tavrılı şekilde yazılmış olması, gerekse uygun

ses bölgesinde yazılmamış olması gibi sebeplerden dolayı kullanılmayan türkülerin kullanılacak alan, yaş grubu ve eğitim kademesine göre aslı bozulmadan yeniden düzenlenerek yazılmaları ve müzik eğitiminde kullanılmak üzere sınıflandırılarak dağara kazandırılmaları önerilir.

Bu çalışmada analizi ve tasnifi yapılmış Bursa türkeleri genel, mesleki ve özengen müzik eğitiminin farklı kademelerinde, çeşitli kazanımlar doğrultusunda kullanılabilir.

Araştırmanın dışında kalan Bursa'ya ait diğer türkülerin de bu yöntemle analiz edilmesi, müzik eğitiminde kullanılabilirlik durumlarının tespit edilerek gerekli tasnifin yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

- Bursa İl Kültür Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi (2020). *Bursa Genel Bilgiler-Tarihçe*. <https://bursa.ktb.gov.tr/TR-70230/tarihce.html>'den alınmıştır.
- Bütün, C. (2014). *Bursa köylerinde gelenek ve görenekler I: Erfene ve Danişık* (ss. 14-17). Bursa: Kültür A.Ş. Yayınları.
- Elitaş, Ö. (2014). *Bursa köylerinde ninniler, maniler, ağıtlar, türküler, giyim-kuşam ve halk oyunları I: Güvendeler* (ss.12-18). Bursa: Kültür A.Ş. Yayınları.
- Emnalar, A. (1998). *Tüm yönleriyle Türk halk müziği ve nazariyatı*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Erkuş, A. (2017) *Bilimsel araştırma sarmalı*. (5.basım). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar ilkeler teknikler*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Küçüköncü, Y. (2000). Sınıf öğretmenliğinde müzik eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 8-12.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11136/133196>'dan alınmıştır.
- Küçüköncü, Y. (2005). Müzik eğitiminde kullanımı bakımından Türk halk müziğinde çocuk ezgileri. *Genel Müzik Eğitiminde Geleneksel Müzik Sempozyumu*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
<https://www.yyu.edu.tr/images/files/IUlusalM%C3%BCzikEgitimiSempozyumu/Belgeler/YilmazKucukoncu.pdf>'dan alınmıştır.
- Oğuzoğlu, Y. (2013). *8500 yıllık uygarlığın izinden Bursa tarihi*. Bursa: Kültür A.Ş. Yayınları.
- Öcal, M. (2014). *Bursa köylerinde ninniler, maniler ağıtlar, türküler, giyim kuşam ve halk oyunları I: Bursa İli halk müziği ve oyunlarına genel bir bakış* (ss. 24-27). Bursa: Kültür A.Ş. Yayınları.

- Özbek, M. (2014). *Türk halk müziği el kitabı I: Terimler sözlüğü*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Özdek, A. (2012). *Ulusal müzik eğitiminde halk müziğinin yeri: Türkiye Azerbaycan örneği*. (Doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya. (Tez No. 328700)
- Özkan, H. H. (2006). Popüler kültür ve eğitim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14 (1), 29-38. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49106/626653>' dan alınmıştır.
- Sözer, V. (1986). *Müzik ve müzisyenler ansiklopedisi II* (ss.469). İstanbul, Türkiye: Remzi Kitabevi.
- Şaru, S. (2005). Bursa Kayı Boyu Türkmenlerinde halk oyunları. II. Bursa Halk kültürü Sempozyumu bildiriler kitabı içinde (ss.1313). Bursa: Uludağ Üniversitesi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikvevi.
- Uçan, A. (2005). Genel müzik eğitiminde geleneksel müziklerimizin yeri ve önemine genel bir bakış. I. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*. Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi. <https://www.yyu.edu.tr/images/files/IUlusalm%C3%BCzikEgitimiSempozyumu/Belgeler/AliUcan.pdf> 'dan alınmıştır.
- Uçan, A. (2006). *Türk müzik kültürü* (3.basım). Ankara: Evrensel Müzik ve Yayınevi.
- Usanmaz, E. (2006). *Bursa'da müzik geleneği ve T.R.T. repertuarındaki Bursa türkülerinin müzikal analizi* (Yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya. (Tez No. 186767)
- Usanmaz, E. (2014). *Bursa köylerinde ninniler maniler ağıtlar türküler giyim kuşam ve halk oyunları I: Bursa Türkülerinin İcrası ve İcrasında Kullanılan Çalgılar* (ss. 28-30). Bursa:Kültür A.Ş. Yayınları.
- Yenisey, F. (1955). *Bursa folkloru*. Bursa: Vilayet Matbaası.

Ekler**Ek 1: Eser Analiz Formu**

ESER ANALİZ FORMU	
<u>Müzikal Yapısı</u>	
Eserin Kararı:	
Eserin Makamı:	
Eserin Ses Aralığı:	
<u>Ritmik Yapısı</u>	
Eserin Usulü:	
Usulün Düzüm Şekli:	
<u>Edebi Yapısı</u>	
Nazım Şekli:	
Nazım Birimi:	
Nazım Türü:	
Kafiye Şeması:	
Konusu:	

Ek 2: Yaş Gruplarına Göre Ses Eğitimi

YAŞ DÖNEMLERİNE GÖRE SES EĞİTİMİ	
<u>Yaş Aralığı</u>	<u>Ses Aralığı</u>
6-9 Yaş	Re1-Sol1 > La1
9-12 Yaş	Re1-Re2
12-15 Yaş	Ses Değişim Dönemi
16-18 Yaş	Ses Değişim Dönemi Büyük Ölçüde Tamamlanmıştır

Öz Geçmiş

Doğum Yeri ve Yılı: Bursa - 1996

Öğr. Gördüğü Kurumlar: Başlama Yılı – Bitirme Yılı - Kurum Adı

Lise:	2010	2014	Zeki Müren G.S.L.
Lisans:	2014	2019	Uludağ Üniversitesi
Yüksek Lisans:	2019	2021	Uludağ Üniversitesi

Doktora:

Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi: İngilizce – Orta

Çalıştığı Kurumlar: Başlama ve Ayrılma Tarihi - Kurum Adı

Yurt Dışı Görevleri: Slovakya (Bursa Bilim ve Sanat Merkezi Çok Sesli Korusu), Bulgaristan (Zeki Müren G.S.L.), Yunanistan (Halk Dansları Müzikleri İcrası), Kazakistan-Kırgızistan (Eskişehir Valiliği ve T.Ü.R.K.S.O.Y. ortak programı), Almanya (Bursa Valiliği)

Kullandığı Burslar :

Aldığı Ödüller : Slovakya/Bratislava Uluslararası Korolar Yarışması, 2008, Bronz Madalya (Bursa Bilim ve Sanat Merkezi Çok Sesli Korusu), Kültür Bakanlığı Genç Sazendeler Yarışması: Mansiyon Ödülü (2019), Başarı Ödülü (2020)

Üye Olduğu Bilimsel ve Mesleki Topluluklar :

Katıldığı Yurt içi ve Yurt veya Yayın Kurulu Üyeliği :

Yurt İçi ve Yurt Dışında Katıldığı Projeler : European Jazz School (Almanya) 2017, 2018, 2019, 2020

Dışı Bilimsel Toplantılar :

Yayımlanan Çalışmalar :

Diğer Profesyonel Etkinlikler:

1. 2011 Harmanyeri I Programı (Merinos A.K.K.M.)
2. 2012 Harmanyeri II Programı (Kültürpark, Açık Hava Sahnesi)
3. 2019 Harmanyeri III Programı (Merinos A.K.K.M.)